

Oberon

**Ouders over hun positie in Passend
Onderwijs**

Ouders over hun positie in Passend Onderwijs

Opdrachtgever: POLSO

Utrecht, februari 2009

© Oberon

Postbus 1423

3500 BK Utrecht

tel. 030-2306090

fax 030-2306080

e-mailadres: info@oberon.eu

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting.....	7
2	Inleiding.....	13
	2.1 Achtergrond.....	13
	2.2 Het onderzoek.....	14
	2.3 Responsgroep.....	14
	2.4 Focus van het onderzoek.....	16
	2.5 Leeswijzer	17
3	Individuele ouderondersteuning.....	19
	3.1 Individuele ouderondersteuning op dit moment.....	19
	3.2 Invulling van individuele ouderondersteuning.....	21
	3.3 Kwaliteit van individuele ouderondersteuning.....	22
	3.4 De ideale individuele ouderondersteuning.....	23
	3.5 Ervaringen met individuele ouderondersteuning	23
4	Collectieve belangenbehartiging.....	27
	4.1 Collectieve belangenbehartiging op dit moment.....	27
	4.2 Invulling van collectieve belangenbehartiging	29
	4.3 Kwaliteit van collectieve belangenbehartiging	33
	4.4 De ideale collectieve belangenbehartiging	36
5	Conclusies en aanbevelingen	39
	5.1 Conclusies individuele ouderondersteuning	39
	5.2 Conclusies collectieve belangenbehartiging.....	40
	5.3 Conclusies kwaliteitsbewaking.....	41
	5.4 Aanbevelingen	41
	BIJLAGE 1: Lijst met afkortingen	45
	BIJLAGE 2: Enquête.....	47

1 Managementsamenvatting

De kern van Passend Onderwijs is dat voor alle leerlingen de kansen op de beste ontwikkeling centraal staan¹. Dit geldt voor 'gewone' leerlingen en voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben om het onderwijs te volgen.

Als een school een passend aanbod niet (volledig) zelf kan bieden, dan moet deze met andere scholen sluitende afspraken maken over wie dat wel kan aanbieden en hoe. Daarvoor gaan schoolbesturen regionaal samenwerken in zogenaamde regionale netwerken. Eén van de dingen waar een regionaal netwerk verantwoordelijk voor is, is dat de ouders (als collectief) betrokken worden bij de uitwerking van Passend Onderwijs binnen de regio. Daarnaast kunnen ouders een beroep doen op (onafhankelijk georganiseerde) individuele ondersteuning bij het vaststellen van het onderwijsaanbod.

Doel onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd om inzicht te krijgen in de opvattingen van ouders over hun rol, positie en verantwoordelijkheden in een regionaal netwerk. De vraag die centraal staat is; wat de meest effectieve en efficiënte manieren zijn voor het betrekken van ouders bij de invulling van Passend Onderwijs in een regionaal netwerk. Zowel wat betreft de individuele ouderondersteuning als de collectieve belangenbehartiging. Daarnaast is de vraag hoe de kwaliteit van de ouderbetrokkenheid in de regionale netwerken kan worden geborgd.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek kent drie fasen. In de eerste fase is een korte deskresearch uitgevoerd. Daarnaast zijn enkele telefonische interviews gehouden met sleutelfiguren op het terrein van Passend Onderwijs. Op basis van deze eerste fase is een interviewleidraad opgesteld voor enkele aanvullende face-to-face interviews met vertegenwoordigers van de regionale netwerken 't Gooi, Deventer en Weert en de ouderplatforms uit deze regio's. Deze interviews vormen de tweede fase van het onderzoek. Met de informatie uit de eerste twee fasen is voor de derde fase een enquête opgesteld die online door ouders ingevuld kon worden. Via de websites van verschillende ouderverenigingen, onderwijsorganisaties en via de contactpersonen uit de eerste fase van het onderzoek is de link naar de online enquête verspreid. Uiteindelijk hebben 252 ouders de enquête ingevuld.

Bij het lezen van dit rapport dient in het achterhoofd gehouden te worden dat de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs nog in volle gang zijn. De ouderbetrokkenheid daarbij dient nog nader vorm te krijgen en het is dan ook nog niet mogelijk om op basis van dit onderzoek een optimaal of meest efficiënt model voor ouderparticipatie te beschrijven. Daarnaast zijn de uitkomsten grotendeels gebaseerd op de antwoorden van ouders die zelf te maken hebben gehad met de zoektocht naar Passend Onderwijs voor hun kinderen.

Conclusies

Bij het lezen van deze conclusies is het goed om nog even kort de verschillende rollen van ouders in relatie tot de school en daarmee het vinden van Passend Onderwijs te schetsen. Grofweg zijn er voor ouders drie rollen te onderscheiden²:

1. De ouder als gelijkwaardige gesprekspartner. Deze rol komt vooral naar voren als het gaat om beleidsvorming en –ontwikkeling.

¹ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

² Bron: L.M. Tielen (2006). *Bundeling Inbreng ouderlijn*. Bundeling van reacties van ouders en algemene en specifieke ouderorganisaties op de voorstellen van de minister van Onderwijs ten aanzien van de herijking van het funderend onderwijs.

2. De ouder als bestuurlijke tegenspeler. Wanneer het gaat om besluitvorming (bijvoorbeeld binnen de (G)MR) heeft een ouder deze rol.
3. De ouder als consument van het onderwijs dat zijn/haar kind ontvangt en de daar omheen liggende infrastructuur. In deze rol toetst de ouder de kwaliteit van het onderwijs.

In dit onderzoek hebben ouders vanuit de drie te onderscheiden rollen de enquête beantwoord, waarbij de laatste rol iets duidelijker tot uiting is gekomen. Op basis van deze gegevens wordt in deze rapportage antwoord gegeven op de wat-vraag van de ouderpositie in Passend Onderwijs. In een aparte handreiking zal aandacht besteed worden aan de hoe-vraag.

Conclusies individuele ouderondersteuning

Op dit moment is de individuele ouderondersteuning op veel verschillende manieren geregeld. De plaats waar ouders ondersteuning zoeken, hangt af van het soort vraag dat ze hebben. Er zijn drie groepen ouders te onderscheiden³:

- De 1^e groep. De ouder die alleen informatie nodig heeft over de juiste onderwijsvorm en vervolgens zelf de juiste onderwijsvorm vindt. Het gaat dan om informatie die de school in principe zou moeten kunnen geven.
- De 2^e groep. De ouder die enige ondersteuning nodig heeft bij het vinden van de juiste onderwijsvorm. Deze ondersteuning kan via bijvoorbeeld een onderwijsloket verkregen worden.
- De 3^e groep. De ouder die intensieve begeleiding nodig heeft van een onafhankelijke ondersteuner.

Individuele ouderondersteuning wordt door bijna alle ouders belangrijk gevonden. De ondersteuning die op dit moment geboden wordt is volgens de helft tot drie kwart van de ouders onvoldoende tot matig. De deskundigheid vinden de ouders vaak niet voldoende, net als de hoeveelheid tijd en geld die beschikbaar is. Verder ontbreekt het nog al eens aan goede communicatie.

Er zijn echter ook positieve ervaringen opgedaan met individuele ouderondersteuning: zo ervaren veel ouders expertise en deskundigheid, voelen ze zich serieus genomen en erkend in hun problemen en wordt er behalve naar hen geluisterd ook gehandeld.

Individuele ouderondersteuning is volgens de ouders met name belangrijk op momenten dat een kind:

- problemen heeft op school;
- extra begeleiding nodig heeft;
- naar een andere school moet omdat deze school beter Passend Onderwijs kan bieden.

Voor advies en ondersteuning willen de meeste ouders terecht kunnen bij de school van hun kind. Bij vragen en/of problemen is echter in de meeste gevallen een onafhankelijke, deskundige begeleider gewenst. Dan volstaat ondersteuning via de school van hun kind niet meer, maar dient er één laagdrempelig aanspreekpunt of loket te zijn waar de ouders terecht kunnen. Het belang van het kind en de ouders staat echter in alle gevallen voorop. Tenslotte vinden ouders het belangrijk dat er een bovenschoolse regeling is voor klachten over Passend Onderwijs.

Conclusies collectieve belangenbehartiging

De collectieve belangenbehartiging is op dit moment op verschillende manieren geregeld:

- via de school (onder andere via de medezeggenschapsraad (MR));
- via de schoolbesturen (onder andere via de gemeentelijke medezeggenschapsraad (GMR));
- bovenschools via ouder- of belangenverenigingen.

³ Bron: Interview Henk Keesenberg in het kader van dit onderzoek. Henk Keesenberg is landelijk coördinator Passend Onderwijs.

Collectieve belangenbehartiging wordt door de meeste ouders belangrijk gevonden. Ouders vinden het belangrijk dat:

- er goed geluisterd wordt;
- dat er (h)erkenning is voor hun problematiek;
- dat er een bundeling van kennis en ervaringen van ervaringsdeskundige ouders plaats kan vinden.

Een derde van de ouders heeft geen ervaring met collectieve belangenbehartiging. Dit is ook niet vreemd, want de ontwikkeling van collectieve belangenbehartiging staat nog in de kinderschoenen. De ouders die wel een mening hebben over de collectieve belangenbehartiging geven in de meeste gevallen aan dat de collectieve belangenbehartiging op dit moment onvoldoende of matig is. Ze ervaren vaak problemen met betrekking tot de communicatie en de hoeveelheid geld en faciliteiten. De ouders doen een oproep om te komen tot een helder kader, heldere definities en taakstelling van collectieve belangenbehartiging.

Met de invoering van Passend Onderwijs zal de collectieve belangenbehartiging meer regionaal geregeld worden. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een ouderplatform. Zo'n ouderplatform moet volgens de meeste ouders de volgende taken hebben:

- de invulling van het Passend Onderwijsaanbod kritisch volgen;
- opkomen voor de belangen van ouders (met kinderen met speciale onderwijsbehoefte);
- meedenken over de invulling van Passend Onderwijs in de regio.

Daarbij vinden ouders het van belang dat een ouderplatform regionaal goed gepositioneerd is, ondersteund wordt en dat men goede afspraken maakt over taken en verantwoordelijkheden.

De meeste ouders vinden dat in het platform ouders vanuit alle onderwijstypen vertegenwoordigd moeten zijn, net als de landelijke ouder- of belangenverenigingen en de (G)MR'en. Op de vraag wie er verantwoordelijk is voor het oprichten van een dergelijk platform verschillen de meningen: sommigen leggen de verantwoordelijkheid bij de ouders, anderen vinden dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en scholen.

De ouders vinden het verder belangrijk dat ouders in het platform alle scholen in de regio kennen en dat de taken en verantwoordelijkheden schriftelijk zijn vastgelegd. Als meest gewenste organisatievorm wordt een stichting of vereniging genoemd.

De interviews met drie bestaande regionale netwerken en ouderplatforms bevestigen een aantal van bovenstaande punten: zo is het van belang om een vorm van regionale belangenbehartiging te formaliseren of wettelijk te verankeren, zodat deze ook voor de toekomst gewaarborgd blijft. Hiermee wordt dan voldaan aan de eisen die gesteld worden aan de invoering van Passend Onderwijs⁴.

Conclusies kwaliteitsbewaking

Aan de hand van de ervaringen die ouders de afgelopen tijd hebben opgedaan met individuele ouderondersteuning en/of collectieve belangenbehartiging kunnen ze in het algemeen een duidelijk antwoord geven op de vraag hoe er voor gezorgd kan worden dat de kwaliteit van beide ondersteuningsvormen goed is en blijft.

⁴ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

Met betrekking tot de individuele ouderondersteuning vinden de ouders dat de volgende aspecten er het meest voor zorgen dat de kwaliteit goed is en blijft:

- goede communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen (ook ouders);
- voldoende actuele en duidelijke informatie;
- voldoende kennis en deskundigheid;
- er is voldoende tijd en budget.

Met betrekking tot de collectieve belangenbehartiging noemen ouders diverse mogelijkheden voor kwaliteitsbewaking. Allereerst dient er een plan van aanpak te worden opgesteld dat jaarlijks geëvalueerd wordt en waarover jaarlijks verantwoording wordt afgelegd. Het werken met kwaliteitsnormen en controle daarop door een controleur (vergelijk ISO) of in de vorm van een kwaliteitszorgsysteem kan daarbij helpen. Het instellen van een klachtenregeling, wettelijke verankering en gebruikmaken van open communicatie worden ook als mogelijkheid genoemd om de kwaliteit van de collectieve belangenbehartiging te vergroten.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek heeft Oberon een aantal aanbevelingen opgesteld. Deze zijn toegespitst op de drie groepen ouders die eerder zijn onderscheiden en zijn daarmee dus vooral gericht op de rol van ouder als consument binnen Passend Onderwijs. Ook worden er een aantal aanbevelingen gedaan rondom de vormgeving van collectieve belangenbehartiging. Er wordt afgesloten met enige suggesties voor nader onderzoek.

Aanbevelingen voor ouders die alleen informatie nodig hebben

Allereerst is van belang dat er voldoende heldere en actuele informatie beschikbaar is over Passend Onderwijs. In eerste instantie moet de school hierover beschikken, omdat zij voor deze groep ouders het eerste aanspreekpunt vormt. De vraag is echter of zij altijd de meest actuele informatie heeft. Veel informatie is ook op landelijk niveau beschikbaar bij ouderorganisaties. Een andere vraag is hoe deze informatie te ontsluiten voor een grotere groep ouders. Via een website, een informatiebrochure of een stroomdiagram? Hierin kunnen de ouderorganisaties een belangrijke rol spelen.

Aanbevelingen voor ouders die enige ondersteuning nodig hebben

Voor ouders die enige ondersteuning nodig hebben, is het van belang dat deze ondersteuning laagdrempelig is. In sommige gevallen kan dit wellicht via de school of het regionale netwerk Passend Onderwijs aangeboden worden. In andere gevallen valt te denken aan een lokaal onderwijsloket, bijvoorbeeld binnen een (deel)gemeente of Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Van belang is dat deze ondersteuning laagdrempelig en direct toegankelijk is voor ouders. Het netwerk of de gemeente dient hiervoor zorg te dragen.

Aanbevelingen voor ouders die intensieve begeleiding nodig hebben

Wanneer ouders intensieve begeleiding nodig hebben, dan is het van belang dat de begeleider, zoals bijvoorbeeld een ouderconsulent, voldoende deskundig is en zich goed kan verplaatsen in de positie van de ouders en het kind. Ook pleiten ouders ervoor dat bij wet geregeld is dat zij gebruik kunnen maken van individuele ondersteuning.

Wat betreft de benodigde competenties voor de begeleider of adviseur is het goed om voor deskundigheidsbevordering te zorgen. Ook moet er voldoende tijd en geld beschikbaar zijn om de adviseur zijn werk te laten doen. De regionale netwerken zijn de aangewezen partij om zorg te dragen voor professionalisering van deze ondersteuners. Een andere mogelijkheid is om deze ondersteuning onder te brengen binnen een CJG. In dat geval is de gemeente primair verantwoordelijk voor beschikbaarheid van middelen en deskundigheidsbevordering. Het verdient aanbeveling beide mogelijkheden in de toekomst te verkennen in een pilot situatie.

Aanbevelingen ten aanzien van collectieve belangenbehartiging

Voor het opzetten van regionale vormen van collectieve belangenbehartiging kan geleerd worden van de ervaringen die ouders daarmee op dit moment hebben opgedaan. Zo is het van belang een ondersteuningstraject op te zetten voor ouders die in een regionaal platform zitting willen nemen (vergelijk ondersteuningsaanbod rondom medezeggenschapsraden in het onderwijs). Ouders geven namelijk aan dat zij soms twijfelen of ze over voldoende competenties beschikken om in een ouderplatform zitting te nemen. Een scholingsaanbod voor deze groep ouders is dus gewenst. Ook zijn ouders soms bang voor de negatieve consequenties die deelname aan een ouderplatform te weeg kan brengen: ze zijn bang dat hun kind hiervan op school nadelige gevolgen ondervindt. Deze bescherming zou wettelijk geregeld moeten worden en tegelijkertijd zou men moeten kijken hoe deze cultuur te veranderen.

De interviews met de drie regio's onderschrijven het belang van het formaliseren van collectieve belangenbehartiging binnen een regionaal netwerk. Dit punt kan wellicht worden geregeld binnen de huidige Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) of meegenomen worden in de wetgeving rondom Passend Onderwijs. Deze wetgeving wordt immers vormgegeven op basis van de uitkomsten van de veldinitiatieven. Het zou goed zijn de ervaringen uit deze drie regio's hierin ook te betrekken. Het is dan wel van belang dat dit punt bij de beleidsmakers voldoende onder de aandacht wordt gebracht. De ouder-/onderwijsconsulenten en POLSO (Passend Onderwijs Landelijk Steunpunt Ouders) kunnen hierin nadrukkelijk een rol spelen.

Een ander punt betreft de borging van ouderbetrokkenheid in een regionaal netwerk. Uit de interviews is gebleken dat ouderbetrokkenheid kan stoppen wanneer ouders Passend Onderwijs voor hun kind gevonden hebben. Het is dus van belang continu voldoende ouders te blijven werven zodat het netwerk blijft functioneren.

Ook zou er goed gekeken moeten worden naar de samenstelling, organisatievorm en positionering van regionale platforms voor collectieve belangenbehartiging. Welke rechtspersoon kies je en hoe is de relatie met medezeggenschapsraden en landelijke ouder- en belangverenigingen? Is het instellen van een themaraad misschien een goede organisatievorm? En welke afspraken maak je met elkaar over taken en verantwoordelijkheden? Over de invulling hiervan denken ouders heel verschillend en ze wijzen op het gevaar van te veel focus op één belangengroep. Het is dan ook van belang hier goede afspraken over te maken. Ook ten aanzien van dit punt is het zinvol de bestaande en nieuw op te richten platforms te volgen.

Hoewel de ouders voor deelname aan een regionaal platform zelf geen financiële vergoeding hoeven te hebben, is het wel van belang dat er budget is voor onkostenvergoeding, scholing en raadplegen van experts (bijvoorbeeld juristen). De ouderverenigingen en onderwijsorganisaties lijken de aangewezen instanties om voor deze scholing en (juridische) ondersteuning zorg te dragen.

Suggesties voor nader onderzoek

Het voorliggende onderzoek levert veel antwoorden op, maar ook een aantal nieuwe vragen. Zo is het niet duidelijk wat ouders precies bedoelen als ze het hebben over 'onafhankelijkheid' en 'expertise'. Ook is er behoefte aan nadere informatie over:

- het type ondersteuning dat ouders wensen;
- de wijze waarop ze vertegenwoordigd willen zijn in een regionaal platform voor collectieve belangenbehartiging;
- de competenties die ze nodig hebben om deel te nemen aan een ouderplatform;
- de wijze waarop de wettelijke verankering van ouderbetrokkenheid geregeld zou moeten worden.

Dit vraagt dan ook om een nadere kwalitatieve verdieping in de vorm van interviews met ouders of groepsgesprekken. Het is relevant om in een vervolgfase kwalitatief onderzoek uit te laten voeren. Dit kan plaatsvinden binnen de huidige veldinitiatieven Passend Onderwijs en het volgen van de drie regio's die in het kader van dit onderzoek benaderd zijn ('t Gooi, Deventer en Weert). De andere regionale netwerken kunnen de opgedane inzichten en uitkomsten benutten.

2 Inleiding

Dit rapport geeft de resultaten weer van een onderzoek naar de opvattingen van ouders over hun rol, positie en verantwoordelijkheden in een regionaal netwerk. Het onderzoek is in opdracht van POLSO uitgevoerd.

2.1 Achtergrond

De kern van Passend Onderwijs is dat voor alle leerlingen de kansen op de beste ontwikkeling centraal staan⁵. Dat geldt voor 'gewone' leerlingen en voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben om het onderwijs te volgen.

In 2011 moeten alle scholen in Nederland Passend Onderwijs leveren. Als een school een passend aanbod niet (volledig) zelf kan bieden, dan moet deze met andere scholen sluitende afspraken maken over wie dat wel kan aanbieden en hoe. Daartoe gaan schoolbesturen regionaal samenwerken in zogenaamde regionale netwerken. Deze netwerken bestaan uit⁶:

- scholen voor (speciaal) basisonderwijs in een samenwerkingsverband WSNS (Weer samen naar school);
- scholen voor voorgezet onderwijs (van praktijkonderwijs tot gymnasium) die samenwerken in een samenwerkingsverband vo en;
- de scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs die per cluster⁷ samenwerken in een REC (Regionaal Expertise Centrum).

Het regionale netwerk is verantwoordelijk voor⁸:

- De inrichting van één loket voor (handelingsgerichte) zorgtoewijzing voor leerlingen die extra ondersteuning/zorg nodig hebben van het regionale netwerk. Indicatiestelling voor leerlingen die ook (jeugd)zorg nodig hebben, vindt integraal plaats.
- Het in stand houden van een flexibel onderwijscontinuüm waarbinnen voor alle leerlingen een Passend Onderwijszorgaanbod kan worden geboden. Het onderwijsaanbod is gericht op het realiseren van een zo goed mogelijke maatschappelijke start voor elke leerling.
- De ouders zijn (als collectief) betrokken bij de uitwerking van Passend Onderwijs binnen de regio. Daarnaast kunnen ouders een beroep doen op (onafhankelijk georganiseerde) individuele ondersteuning bij het vaststellen van het onderwijszorgaanbod.

Ouderorganisaties ontvangen regelmatig signalen dat regionale netwerken worstelen met de vraag hoe ze vorm en inhoud moeten geven aan zowel de individuele ouderondersteuning als de collectieve belangenbehartiging van ouders. Om hier meer zicht op te krijgen heeft POLSO Oberon gevraagd een onderzoek uit te voeren.

⁵ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

⁶ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

⁷ De scholen voor speciaal onderwijs zijn verdeeld in vier clusters. Onder cluster 1 vallen de scholen voor visueel gehandicapte kinderen, onder cluster 2 vallen de scholen voor auditief en communicatief gehandicapte kinderen, onder cluster 3 vallen de scholen voor lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapte kinderen en langdurig zieke kinderen en onder cluster 4 vallen de scholen voor kinderen met ernstige gedragsproblemen.

⁸ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

2.2 Het onderzoek

Het onderzoek moet inzicht geven in de opvattingen van ouders over hun rol, positie en verantwoordelijkheden in een regionaal netwerk. De vraag die centraal staat is wat de meest effectieve en efficiënte manieren zijn voor het betrekken van ouders bij de invulling van Passend Onderwijs in een regionaal netwerk. Zowel wat betreft de individuele ondersteuning als de collectieve belangenbehartiging. Daarnaast is de vraag hoe de kwaliteitssystematiek in de regionale netwerken kan worden geborgd.

Ter voorbereiding op het opstellen van de enquête is het onderzoek begonnen met een korte deskresearch en aantal interviews. Er zijn enkele telefonische interviews gehouden met sleutelfiguren op het terrein van Passend Onderwijs. Om inzicht te krijgen in de werking van regionale netwerken en ouderplatforms⁹ hebben enkele aanvullende face-to-face interviews plaatsgevonden in drie regio's; 't Gooi, Deventer en Weert. Deze regio's zijn door POLSO geselecteerd, op basis van een nulmeting rond bestaande regionale netwerken en ouderplatforms die door Actis is uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat bovengenoemde regio's al een themaraad voor ouders of een platform hebben¹⁰. Er is gesproken met vertegenwoordigers van de regionale netwerken en ouderplatforms.

Met de informatie uit deze voorbereidingsfase is een enquête opgesteld, die vervolgens online door ouders ingevuld kon worden (zie bijlage 2). Via de websites van verschillende ouderverenigingen, onderwijsorganisaties en via de contactpersonen uit de eerste fase van het onderzoek is de link naar de online enquête verspreid. Een manier waarmee de actieve ouders die zelf te maken hebben gehad met de zoektocht naar Passend Onderwijs bereikt worden. Het levert echter geen representatief beeld op van alle ouders in Nederland.

De concept versie van dit rapport heeft als werkdocument gediend voor een bespreking op 6 november 2008 met de opdrachtgever en enkele andere experts op het gebied van ouderbetrokkenheid in Passend Onderwijs. De uitkomsten van dit overleg zijn verwerkt in deze definitieve versie van het rapport. Daarnaast zijn de uitkomsten gebruikt bij het opstellen van een handreiking.

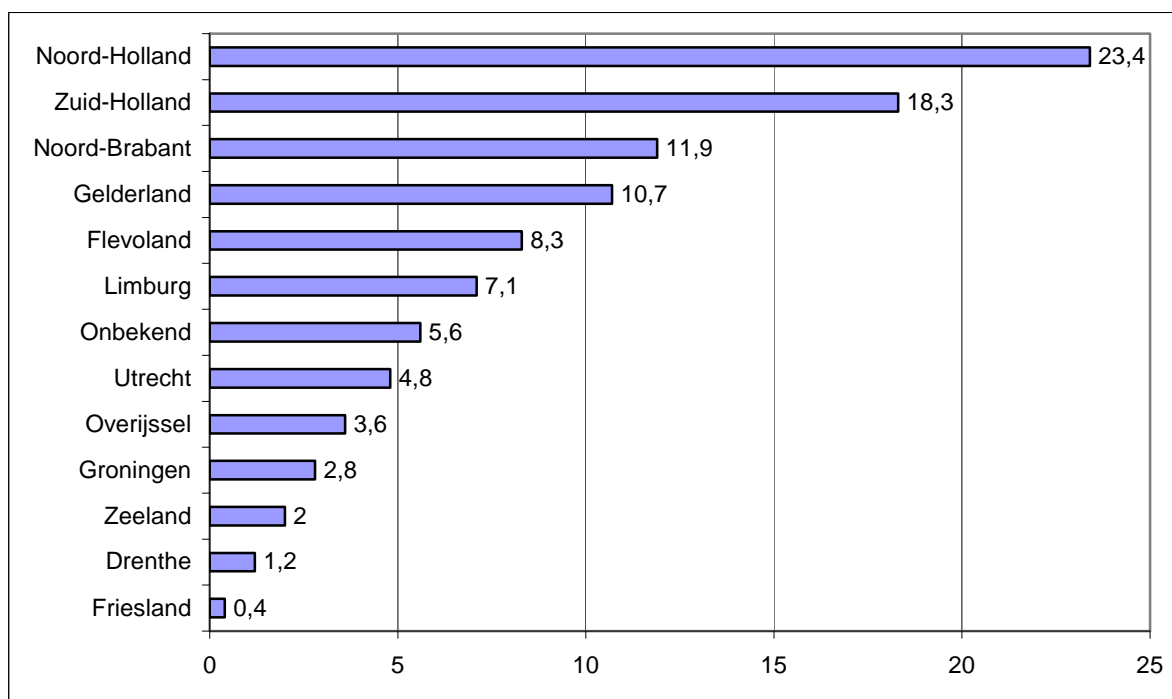
2.3 Responsgroep

De enquête is uiteindelijk door 252 ouders ingevuld. Deze ouders kwamen uit heel Nederland (zie figuur 2.1).

⁹ Voor collectieve belangenbehartiging kan bijvoorbeeld een ouderplatform, themaraad of oudersenaat worden opgericht. Voor de leesbaarheid gebruiken we in dit rapport alleen de term 'ouderplatform'. Ouderplatforms denken in een regio mee over de invulling van Passend Onderwijs

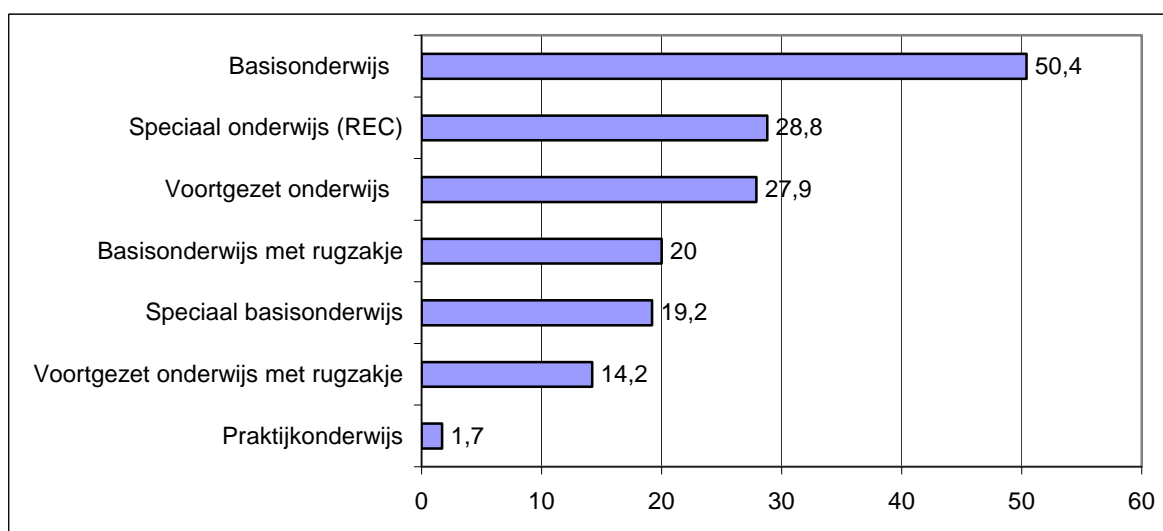
¹⁰ Bron: Actis (2008). *Kompas op passend onderwijs*. Rotterdam.

Figuur 2.1 Verdeling ouders over Nederlandse provincies (percentages¹¹, n=252)

Van de ouders die de enquête hebben ingevuld, hebben 240 aangegeven welk onderwijs hun kind(eren) volgen. Van deze ouders heeft de helft één of meer kinderen in het basisonderwijs (zie figuur 2.2). Daarnaast heeft bijna een derde van de ouders (ook) één of meer kinderen in het speciaal onderwijs (REC) en/of het voortgezet onderwijs (vo). Ook ouders van leerlingen in het speciaal basisonderwijs (sbo) of regulier onderwijs (primair onderwijs (po) of voortgezet onderwijs) met rugzakje zijn vertegenwoordigd.

Figuur 2.2 Onderwijsvorm van kind(eren) (percentages, n=240)*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% uitkomen.

¹¹ Er is in dit rapport voor gekozen om de resultaten in de figuren te presenteren in percentages, omdat het in het algemeen gaat om grote(re) aantallen (> 10) ouders. Bovendien geven percentages meer betekenis aan de gevonden aantallen, omdat ze gerelateerd worden aan de totale groep respondenten.

Meer dan de helft van de ouders (60%) is lid van een belangenorganisatie of oudervereniging. In de meeste gevallen van de landelijke oudervereniging Balans (28%) of de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) (27%). De ouders waren verder onder andere lid van:

- de Vereniging VG netwerken (VG-Belang);
- de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad (CG-Raad);
- de landelijke belangenvereniging voor ouders in het katholiek en interconfessioneel onderwijs (NKO);
- de Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs (LOBO);
- de landelijke vereniging voor ouder, ouderraden en medezeggenschapsraden in het christelijk onderwijs (Ouders&COO);
- de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO).

Daarnaast is 54% lid (geweest) van een medezeggenschapsraad (MR), gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), ouderraad (OR) of een ouderplatform.

2.4 Focus van het onderzoek

Om de resultaten van dit onderzoek goed te interpreteren dienen twee zaken in het achterhoofd gehouden te worden:

1. de stand van zaken rond de invoering van Passend Onderwijs;
2. de ouders die aan dit onderzoek hebben deelgenomen.

Deze punten worden hieronder toegelicht.

De stand van zaken rond de invoering van Passend Onderwijs

De invoering van Passend Onderwijs gaat een aantal jaren duren. In 2011 moet een landelijk dekkende infrastructuur van regionale netwerken gerealiseerd zijn. Schoolbesturen zijn op dit moment volop bezig met vorming van regionale netwerken Passend Onderwijs. Dit schooljaar (2008-2009) zijn daarnaast de eerste veldinitiatieven van start gegaan. Dit alles betekent dat het Passend Onderwijs nu pas enige gestalte krijgt. De ouderbetrokkenheid neemt daarbij een belangrijke plaats in, maar is zeker nog niet volledig uitgewerkt.

De ouders die aan het onderzoek hebben deelgenomen

Aan dit onderzoek hebben ouders deelgenomen die zelf te maken hebben gehad met de zoektocht naar Passend Onderwijs. Voor deze groep ouders geeft dit onderzoek een goed beeld van hun opvattingen over het vinden van Passend Onderwijs en de vormen van ouderondersteuning die ontwikkeld zijn. Het onderzoek geeft echter geen landelijk representatief beeld voor alle Nederlandse ouders. Het is dan ook niet uit te sluiten dat er nog andere opvattingen zijn over het vinden van Passend Onderwijs of dat er nog andere vormen van ouderondersteuning zijn ontwikkeld dan in dit rapport staan vermeld. Ouders zijn via de websites van ouderverenigingen en onderwijsorganisaties uitgenodigd om de enquête in te vullen. Uit de respons blijkt ook dat met name de groep ouders met kinderen in het speciaal (basis)onderwijs oververtegenwoordigd zijn: landelijk gaat een kleine 3% van de 4-12 jarigen naar het speciaal basisonderwijs en ruim 2% naar het speciaal onderwijs¹². Onder de responderende ouders liggen deze percentages respectievelijk op 19% en 29%. Het lijkt er dus op dat met name de ouders hebben gerespondeerd die zelf te maken hebben gehad met de zoektocht naar Passend Onderwijs.

¹² Bron: Ministerie van OCV (2008). Kerncijfers 2003-2007. Den Haag.

2.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 staan de resultaten met betrekking tot de individuele ouderondersteuning centraal. De collectieve belangenbehartiging staat centraal in hoofdstuk 4. In beide hoofdstukken is aandacht voor de huidige situatie, de invulling van beide ondersteuningsvormen en wordt ook de vraag naar kwaliteit(sborging) behandeld. Verder wordt ingegaan op de ideale situatie, de situatie zoals de ouders de ondersteuning het liefst ingevuld zouden zien. De ervaringen van de respondenten die geïnterviewd zijn en de ouders die de digitale enquête hebben ingevuld worden hiervoor gebruikt. Een deel van de vragen kan worden bestempeld als open vragen. Hier zijn vaak zeer diverse en uitgebreide antwoorden gegeven. Waar mogelijk zijn deze antwoorden gecategoriseerd. Daarbij dient opgemerkt te worden dat bij antwoorden op open vragen percentages van 30% of meer als hoog beschouwd moeten worden.

Ter verduidelijking en illustratie van de resultaten worden citaten gebruikt van de betrokkenen. In hoofdstuk 5 worden tot slot de conclusies beschreven en aanbevelingen en suggesties voor nader onderzoek gedaan.

3 Individuele ouderondersteuning

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de individuele ouderondersteuning er volgens de ouders die de enquête hebben ingevuld, uit zou moeten komen te zien.

3.1 Individuele ouderondersteuning op dit moment

Hoe tevreden zijn ouders met advies en ondersteuning bij individuele vragen over Passend Onderwijs van hun eigen kind? En hoe belangrijk wordt individuele ouderondersteuning gevonden?

Op dit moment is de individuele ouderondersteuning op veel verschillende manieren geregeld. Dit blijkt uit de gesprekken met enkele experts op het terrein van Passend Onderwijs, de gesprekken met vertegenwoordigers van de regionale netwerken 't Gooi, Deventer en Weert en de ouderplatforms uit deze regio's. Ouders kunnen bijvoorbeeld ondersteuning krijgen vanuit school, vanuit samenwerkingsverbanden en vanuit ouderverenigingen. De plaats waar ouders ondersteuning zoeken, hangt af van het soort vraag dat ze hebben.

Ouders kunnen bij verschillende vragen advies en ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld bij:

- het vinden van informatie over Passend Onderwijs;
- het zoeken van een school;
- de indicatiestelling;
- het opstellen en/of evalueren van een handelingsplan;
- de afstemming van het onderwijs met zorg en jeugdhulpverlening;
- meningsverschillen of conflicten met de school.

Er zijn drie groepen ouders te onderscheiden¹³.

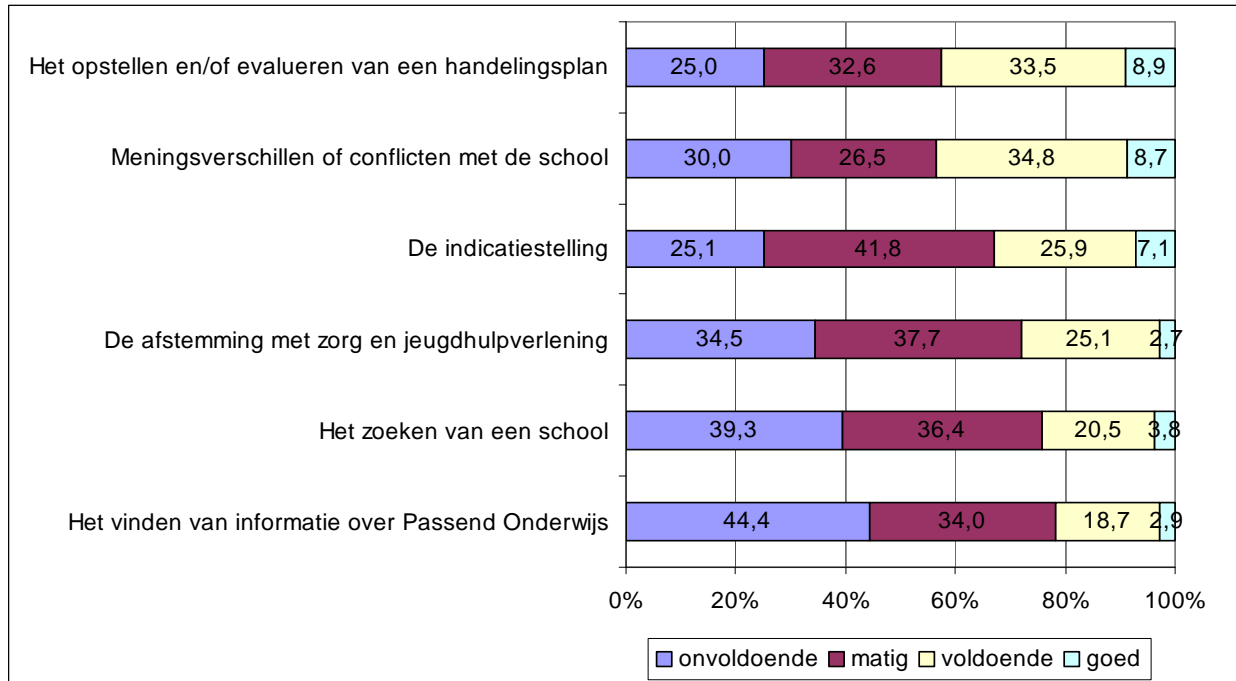
- De 1^e groep. De ouder die alleen informatie nodig heeft over de juiste onderwijsvorm en vervolgens zelf de juiste onderwijsvorm vindt. Het gaat dan om informatie die de school in principe zou moeten kunnen geven.
- De 2^e groep. De ouder die enige ondersteuning nodig heeft bij het vinden van de juiste onderwijsvorm. Deze ondersteuning kan via bijvoorbeeld een onderwijsloket verkregen worden.
- De 3^e groep. De ouder die intensieve begeleiding nodig heeft van een onafhankelijke ondersteuner.

In enkele regio's, waaronder de regio Deventer en de regio Weert is inmiddels een loket waar ouders terecht kunnen met vragen en problemen met betrekking tot Passend Onderwijs. Dit loket zou zich moeten richten op alle ouders, maar dit is (nog) niet altijd het geval. Zo richt het loket in Deventer zich voornamelijk op ouders in het primair onderwijs. Het opzetten van een loket wordt daar als positieve ontwikkeling gezien om de vele verschillende manieren waarop individuele ouderondersteuning geregeld is meer te stroomlijnen. In de toekomst zou volgens de experts en de regio's nog meer gestroomlijnde ondersteuning geboden kunnen worden door het loket aan te laten sluiten bij het CJG.

¹³ Bron: Interview Henk Keesenberg in het kader van dit onderzoek. Henk Keesenberg is landelijk coördinator Passend Onderwijs.

Onderstaand figuur laat zien hoe tevreden de ouders zijn over de advisering en ondersteuning die zij krijgen.

Figuur 3.1 Mate waarin ouders tevreden zijn over de advisering en ondersteuning die ze krijgen (percentages, n=252)

Uit figuur 3.1 blijkt dat de helft tot drie kwart van de ouders (57% tot 78%) van mening is dat het advies en de ondersteuning die ze krijgen onvoldoende tot matig is. Ouders merken bij deze vraag op dat zij zelf veel uit moeten zoeken als het gaat om het vinden van de juiste onderwijsvorm voor hun kind: "Ik heb alle scholen zelf gevonden en bezocht, ik heb geen ondersteuning gekregen. Bestaat dat dan?". Ook met betrekking tot de afstemming met de zorg en de jeugdhulpverlening en de indicatiestelling kan volgens de ouders nog het een en ander verbeterd worden. Als het gaat over meningsverschillen of conflicten met school en het opstellen en/of evalueren van een handelingsplan, zijn nog relatief de minste ouders negatief, maar nog altijd 58% en 57%. In de toelichting hierop geven de ouders aan dat als er advies en ondersteuning geboden wordt, er een gebrek aan kennis is bij de adviseurs en ze uiteindelijk meer hebben aan informatie van andere ouders die al eens dezelfde weg hebben bewandeld: "Ondersteuning is het meest te verwachten van andere ouders die in soortgelijke positie verkeren".

Aan de ouders is vervolgens gevraagd hoe belangrijk ze individuele ouderondersteuning vinden. Individuele ouderondersteuning wordt door de meeste ouders (95%) als belangrijk ervaren, omdat "ieder kind anders is en andere behoeften heeft". In de toelichting op de gegeven antwoorden geven ouders aan dat ze de ondersteuning belangrijk vinden omdat veel ouders aanlopen tegen een slechte samenwerking met de scholen. Scholen hebben in de ogen van de ouders vaak te weinig kennis van de mogelijkheden voor een specifiek kind of zien de ouders niet als deskundige. Om deze reden zouden ouders graag iemand hebben die ze adviseert en ondersteunt en die door de school wel als deskundige wordt gezien.

Individuele ouderondersteuning is volgens de ouders met name belangrijk op momenten dat een kind problemen heeft op school (30%), naar een andere school moet, omdat deze school beter Passend Onderwijs kan bieden (20%) of extra begeleiding nodig heeft (6%). Ouders moeten dan ondersteuning

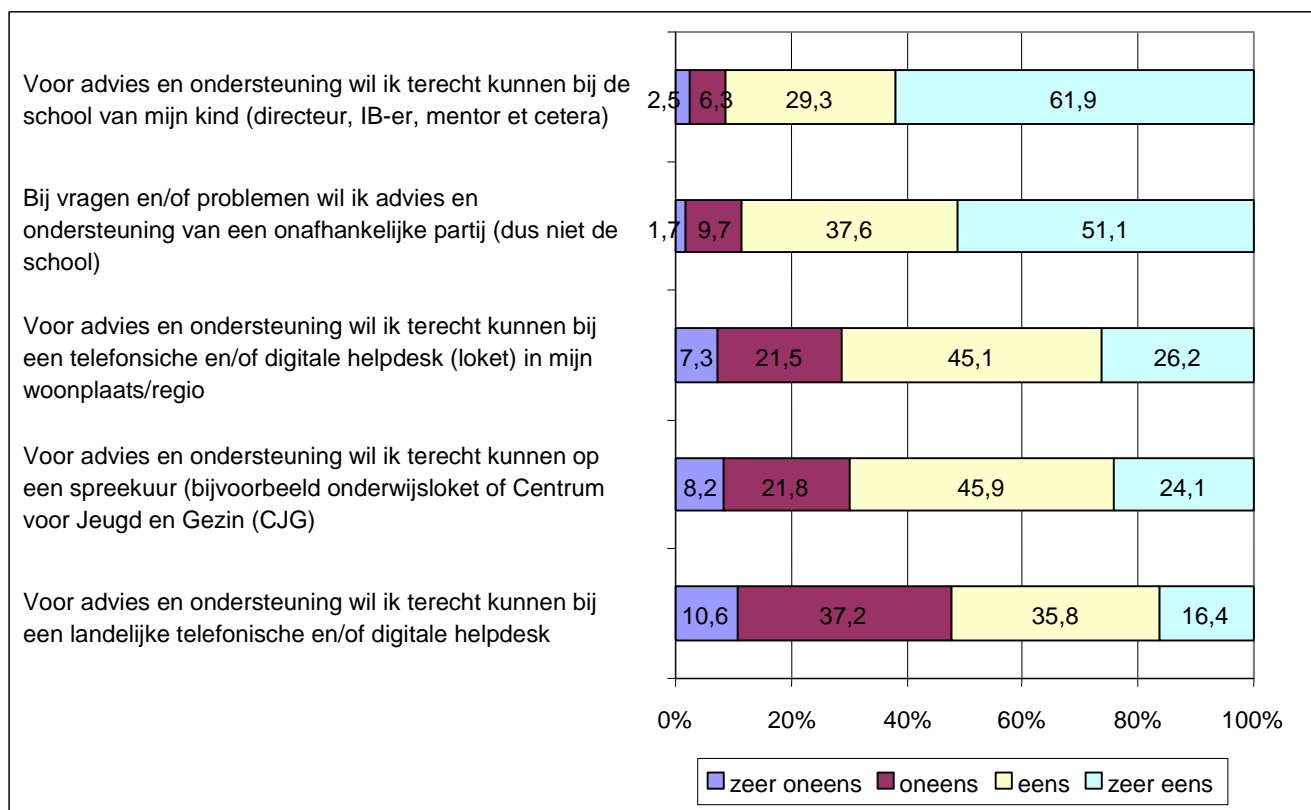
krijgen bij het oplossen van de problemen, het zoeken naar een nieuwe school of het rond krijgen van een indicatie. Ouders kunnen ook ondersteuning nodig hebben wanneer hun kind niet alleen op school problemen vertoont, maar ook thuis en wanneer er conflicten zijn ontstaan met de school. Kortom: "Ouders zouden individuele ondersteuning moeten kunnen krijgen bij elke hulpvraag met betrekking tot hun kind op het gebied van onderwijs, zorg en welzijn".

3.2 Invulling van individuele ouderondersteuning

Hoe zou individuele ouderondersteuning ingevuld moeten worden?

Advies en ondersteuning kunnen ouders op verschillende manieren ontvangen. In figuur 3.2 staat weergegeven hoe de ouders de individuele ouderondersteuning ingevuld zouden willen zien.

Figuur 3.2 De invulling van individuele ouderondersteuning (percentages, n=252)

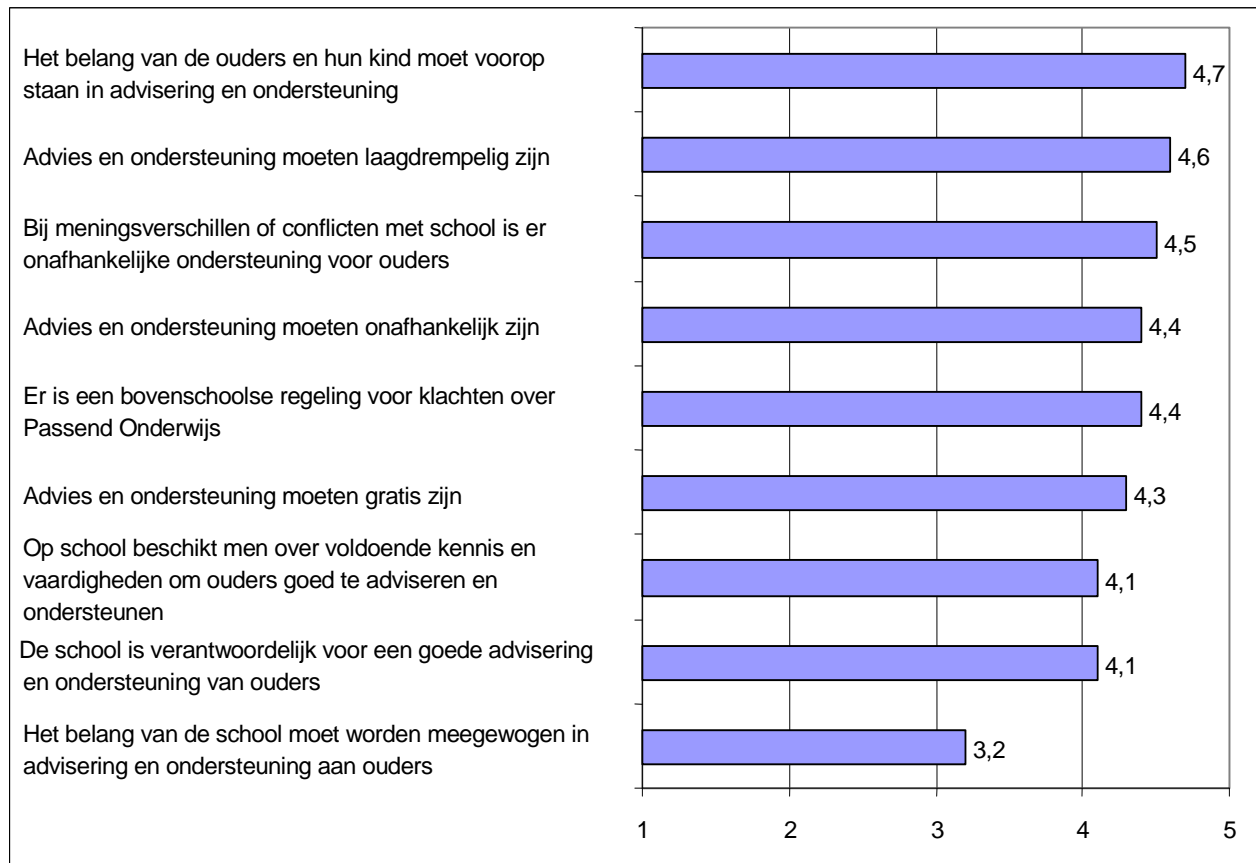
Voor advies en ondersteuning zouden de meeste ouders (90%) terecht willen bij de school van hun kind (zie figuur 3.2). Bij vragen en/of problemen wil 86% van de ouders daarnaast advies of ondersteuning door een onafhankelijke partij (dus niet de school). Driekwart van de ouders zou advies en ondersteuning willen krijgen bij een telefonische en/of digitale helpdesk (loket) in de eigen woonplaats/regio of op een spreekuur (loket). Een landelijke telefonische en/of digitale helpdesk zou 52% van de ouders graag willen. Belangrijk vinden de ouders in ieder geval dat hun kind centraal staat en dat het advies en de ondersteuning geboden wordt door een deskundige: "ik wil graag advies van een deskundige die mijn kind en de situatie kent".

3.3 Kwaliteit van individuele ouderondersteuning

Welke kwaliteitseisen moeten aan individuele ouderondersteuning gesteld worden?

Aan individuele ouderondersteuning kunnen diverse kwaliteitseisen gesteld worden. Op een schaal van 1 tot 5 (1 = onbelangrijk en 5 = belangrijk) hebben de ouders aangegeven hoe belangrijk ze bepaalde eisen vinden (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3 De kwaliteit van individuele ondersteuning (mate van belang, n=252)

Alle eisen die in figuur 3.3 beschreven staan, worden als belangrijk ervaren, maar het belangrijkste bij individuele ondersteuning is dat het belang van de ouders en het kind voorop staat. Daarnaast moet de ondersteuning laagdrempelig zijn en onafhankelijk. Niet alleen bij meningsverschillen of conflicten, maar altijd". Zodra het advies onafhankelijk is, kunnen alle belangen juist gewogen worden". Ook is het van belang dat er een bovenschoolse regeling is voor klachten over Passend Onderwijs en is het belangrijk dat het advies en de ondersteuning gratis zijn. De school zou moeten beschikken over voldoende kennis en vaardigheden om ouders goed te adviseren en is verantwoordelijk voor een goede advisering en ondersteuning van ouders. Minder belangrijk (neutraal) vinden ouders het, dat het belang van de school meegewogen wordt in de advisering en de ondersteuning aan ouders.

3.4 De ideale individuele ouderondersteuning

Hoe ziet de ideale individuele ouderondersteuning eruit? Wat is daar voor nodig? En wie zou de individuele ouderondersteuning moeten verzorgen?

Bovenstaande vragen zijn in de vorm van open vragen aan de ouders gesteld. Volgens de meeste ouders moet er voldoende deskundigheid zijn bij de individuele ouderondersteuners (zie overzicht 3.1). Daarnaast moet sprake zijn van één aanspreekpunt/loket en moet de ondersteuning onafhankelijk zijn, bijvoorbeeld wanneer ouders meer intensieve begeleiding nodig hebben bij het vinden van de meest geschikte onderwijsvorm voor hun kind.

Over de locatie waar de ondersteuning geboden moet worden verschillen de ouders van mening. Zo geeft een deel van de ouders aan dat de ondersteuning op school gegeven kan worden en geeft een deel aan dat de ondersteuning juist los van school gegeven moet worden. Mogelijke verklaring hiervoor is dat de ouders bij het beantwoorden van deze vraag andere ondersteuningsvormen in gedachten hebben. Ouders die alleen informatie nodig hebben en vervolgens zelf de juiste onderwijsvorm kiezen, willen waarschijnlijk ondersteuning vanuit de school. Bijvoorbeeld van de intern begeleider (IB-er), de mentor of de school maatschappelijk werker. Ouders die niet alleen informatie nodig hebben, maar ook begeleiding bij het vinden van de juiste onderwijsvorm, willen waarschijnlijk ondersteuning los van school. Bijvoorbeeld van een ambulante begeleider (AB-er) van de jeugdzorg, de Vereniging voor ondersteuning bij leven met een beperking (MEE), de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) of het CJG.

Overzicht 3.1 Kenmerken van de ideale individuele ouderondersteuning (n=219)*

1. Er is voldoende deskundigheid (19%);
2. Er is één aanspreekpunt/loket (12%);
3. Op school (11%);
4. De ondersteuning is onafhankelijk (10%);
5. De ondersteuner is snel/goed bereikbaar (7%);
6. Goede communicatie (6%);
7. De ondersteuning is laagdrempelig (6%);
8. Er wordt maatwerk geleverd (6%);
9. Het kind staat centraal (5%);
10. Er wordt geluisterd (5%);
11. Er wordt klantgericht en vraaggericht gewerkt (4%);
12. Los van school (3%);
13. Er is geld en tijd voor bijscholing van docenten (1%).

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

3.5 Ervaringen met individuele ouderondersteuning

Wat zijn de ervaringen met individuele ouderondersteuning? Wat zijn de positieve punten? Wat zijn de negatieve punten? En hoe kan er voor gezorgd worden dat de kwaliteit van de individuele ouderondersteuning goed is en blijft?

De ervaringen van ouders met individuele ondersteuning zijn divers. Ongeveer de helft geeft aan dat ze wel eens te maken hebben gehad met enige vorm van individuele ouderondersteuning. Positief

aan deze ondersteuning vonden de ouders met name dat er expertise/deskundigheid aanwezig was (zie overzicht 3.2). Daarnaast geven de meeste ouders aan dat ze het erg prettig vonden dat er naar ze geluisterd werd en dat er gehandeld werd naar aanleiding van hun verhaal. Ook het serieus genomen voelen en de erkenning wordt als positieve ervaring aangemerkt.

*Overzicht 3.2 Positieve ervaringen met individuele ouderondersteuning (n=129)**

1. *Er is expertise/deskundigheid (18%);*
2. *Er wordt geluisterd en gehandeld (16%);*
3. *Je wordt serieus genomen/er is erkenning (12%);;*
4. *De ondersteuning is onafhankelijk (8%);*
5. *Het persoonlijke contact (7%);*
6. *Er is vooruitgang in de ontwikkeling van het kind (2%).*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

Naast positieve ervaringen zijn er ook negatieve ervaringen bij de ouders en zijn er ook ouders die zowel positieve als negatieve ervaringen hebben. Als negatief ervaren de meeste ouders dat er te weinig tijd/geld is voor de ondersteuning en het gebrek aan deskundigheid (zie overzicht 3.3). Ook ervaren ze de school nogal eens als star of log en niet bereid om mee te werken.

*Overzicht 3.3 Negatieve ervaringen met individuele ouderondersteuning (n=147)**

1. *Er is te weinig tijd/geld (19%);*
2. *Het gebrek aan deskundigheid (18%);*
3. *De school is star/log en er is een gebrek aan bereidheid om mee te werken (11%);*
4. *Er is te weinig communicatie (7%);*
5. *Wisselende ondersteuner (7%);*
6. *Er zijn lange wachttijden (6%);*
7. *Er wordt niet geluisterd/niet actief meedenken (5%);*
8. *Veel papierwerk (4%);*
9. *Ondersteuners zijn slecht bereikbaarheid (2%).*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

Door de ervaringen die de ouders hebben opgedaan met de individuele ondersteuning kunnen ze in het algemeen een duidelijk antwoord geven op de vraag hoe er voor gezorgd kan worden dat de kwaliteit van de individuele ondersteuning goed is en blijft. Zo zijn de ouders van mening dat er goede communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen (ook ouders) moet zijn (zie overzicht 3.4). Daarnaast moet er voldoende actuele en duidelijke informatie zijn, moet er voldoende kennis en deskundigheid zijn en voldoende tijd en budget.

Overzicht 3.4 Aspecten die er voor zorgen dat de kwaliteit van individuele ouderondersteuning goed is en blijft (n=190)*

Meerdere keren genoemd:

1. *Er is goede communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen (ook ouders) (28%);*
2. *Er is voldoende actuele en duidelijke informatie (20%);*
3. *Er is voldoende kennis en deskundigheid (11%);*
4. *Er is voldoende tijd en budget (11%);*
5. *Er zijn geen wachtlijsten (6%);*
6. *De ondersteuning wordt geboden door een vaste contactpersoon (4%);*
7. *Er wordt gewerkt met heldere afspraken (4%);*
8. *Er moet genoeg geëvalueerd worden en er moet ook een terugkoppeling aan ouders plaatsvinden (4%);*
9. *De ondersteuning is laagdrempelig (3%);*
10. *Het kind staat centraal (2%);*
11. *De ondersteuning is onafhankelijk (2%).*

Enkele keren genoemd:

- *Er wordt maatwerk geleverd;*
- *Individuele ouderondersteuning moet opgenomen worden in wetgeving.*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

4 Collectieve belangenbehartiging

Hoe de collectieve belangenbehartiging er volgens de ouders uit zou moeten zien staat beschreven in dit hoofdstuk.

8.1 Collectieve belangenbehartiging op dit moment

Hoe tevreden zijn ouders met collectieve belangenbehartiging in hun regio? En hoe belangrijk wordt collectieve belangenbehartiging gevonden? Wat zijn positieve ervaringen? En wat zijn knelpunten?

In drie regio's is gesproken met vertegenwoordigers van het regionaal netwerk en de ouderplatforms ('t Gooi, Deventer en Weert). In deze regio's is de collectieve belangenbehartiging in een verschillend stadium. Ook de invulling verschilt.

In 't Gooi hebben ouders zelf het initiatief genomen tot een ouderplatform, waarvoor ze een stichting hebben opgericht (met bestuur en leden). De aanleiding voor het initiatief was onvrede bij ouders over het onderwijsaanbod in de regio. Het platform bestaat voor een belangrijk deel uit ouders met kinderen met een beperking (po, vo en sbo). Het platform richt zich conform de statuten op alle leerlingen, in het bijzonder op leerlingen met een zorgvraag. Het platform werd in de opstartfase ondersteund door Balans en heeft contacten met lokale en landelijke bestuurders en belangenverenigingen. Het platform heeft taken en doelstellingen omschreven in statuten en een manifest ("zorg, kwaliteit, informatie en communicatie"). De inbedding en positionering van het platform in het regionale netwerk is op dit moment een voornaam punt van aandacht.

In Weert is de afgelopen jaren ervaring opgedaan met een ouderplatform, geïnitieerd vanuit het WSNS samenwerkingsverband. Hiervoor is een projectleider aangesteld, die voorzitter was en de link legde naar het samenwerkingsverband. De leden zijn geworven via de MR'en van verschillende scholen. Het platform hield zich bezig met de toekomstvisie, praktische wensen van ouders en het opzetten van een informatiecentrum. Inmiddels is het ouderplatform niet meer actief en wordt de collectieve belangenbehartiging van ouders opnieuw bezien. Achteraf gezien is de basis voor het ouderplatform volgens de projectleider te vrijblijvend geweest. Het is nooit echt gedragen door de schoolbesturen en het is ook nooit formeel vastgelegd dat deze verantwoordelijk waren voor de instandhouding van het platform. De positie van het platform was daardoor niet altijd duidelijk en verdween steeds meer naar de marge.

In Deventer is men pas begonnen met het opzetten van een ouderplatform, vooralsnog alleen met ouders uit het po (WSNS samenwerkingsverband). In de toekomst wil men ook ouders uit het vo en de REC's betrekken. De ouders zijn geworven via de MR'en. Initiator is de regiegroep Passend Onderwijs Deventer. De taken en uitgangspunten zijn vastgelegd in een startdocument. Er is een voorzitter vanuit de regiegroep. Belangrijkste taak is het geven van gevraagd en ongevraagd advies aan de regiegroep Passend Onderwijs over de volgende onderwerpen: communicatie, partnerschap en samenstelling en functioneren ouderplatform 2009-2011. Er zijn nog nauwelijks ervaringen opgedaan met het platform.

Ervaringen en tevredenheid

Collectieve belangenbehartiging wordt door de ouders die de enquête invulden heel belangrijk gevonden: maar liefst 80% geeft aan dit belangrijk te vinden. De rest van de ouders heeft een neutrale houding of weet het nog niet. Op de vraag hoe de collectieve belangenbehartiging in hun regio op dit

moment geregeld is, heeft 30% van de ouders geen mening: “Geen idee, ik zou niet weten of zoiets er is. Ben redelijk goed op de hoogte van allerlei zaken, dus of die er überhaupt is?”.

Van de ouders die wel een mening hebben vindt 85% de collectieve belangenbehartiging in de regio matig tot onvoldoende. Dertien procent van de ouders geeft een voldoende, 2% een goed.

Een deel van de ouders heeft ervaring met collectieve belangenbehartiging, soms in een pas opgericht ouderplatform voor Passend Onderwijs. Anderen hebben vooral ervaringen met belangenbehartiging door landelijke ouderverenigingen. In overzicht 4.1 staan de positieve ervaringen van de ouders genoemd.

*Overzicht 4.1 Positieve ervaringen met betrekking tot collectieve belangenbehartiging (n=48)**

Meest genoemde:

1. *Er vindt een bundeling van kennis en ervaringen van ervaringsdeskundige ouders plaats (19%);*
2. *Het ouderplatform heeft de rol van klankbord/luisterend oor, er is (h)erkenning (17%);*
3. *Krachten moeten gebundeld worden, samen sta je sterk (8%).*

Enkele keren genoemd:

- *Kennis moet worden overgedragen (aan andere ouders en aan scholen);*
- *Structurele problemen moeten worden gesignaleerd;*
- *Een ouderplatform moet invloed uitoefenen;*
- *Meningen worden vanuit verschillende gezichtspunten belicht.*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

Het meest positief zijn de ouders over de bundeling van kennis en ervaringen van ervaringsdeskundige ouders die plaats vindt. Daarnaast zijn ze erg positief over de rol die het ouderplatform op zich neemt, namelijk van klankbord/luisterend oor, er is herkenning en erkenning. Naast deze positieve ervaringen is er ook een aantal knelpunten genoemd. Deze staan in overzicht 4.2 weergegeven. Als belangrijkste knelpunt ervaren de ouders het gebrek aan continuïteit van geschikte ouders die niet alleen over hun eigen kind praten.

Overzicht 4.2 Knelpunten met betrekking tot collectieve belangenbehartiging (n=45)*

Meest genoemde:

1. *Er heerst een gebrek aan continuïteit van geschikte ouders die niet alleen over hun eigen kind praten (16%);*
2. *Er is een gebrek aan geld en faciliteiten (9%);*
3. *Ouders hebben het al zo druk, ze hebben hier geen tijd voor (9%);*
4. *Er is onduidelijkheid over de status en positie/geen formele status (5%);*
5. *Er heerst angst binnen scholen en schoolbesturen om te verliezen in plaats van te winnen (5%);*
6. *Er wordt niets met meningen en adviezen gedaan (5%).*

Enkele keren genoemd:

- *Er zijn communicatieproblemen;*
- *De doelstelling is te breed zodat iedereen het over een ander belang heeft;*
- *Je moet een flinke regio vertegenwoordigen;*
- *Ouders durven niet, ze twijfelen over hun competenties of zijn bang voor negatieve consequenties;*
- *Er wordt teveel gepraat, weer een extra vergadercircuit;*
- *Er is te weinig PR;*
- *De vergaderstructuur (wanneer en met wie om de tafel) is onduidelijk.*

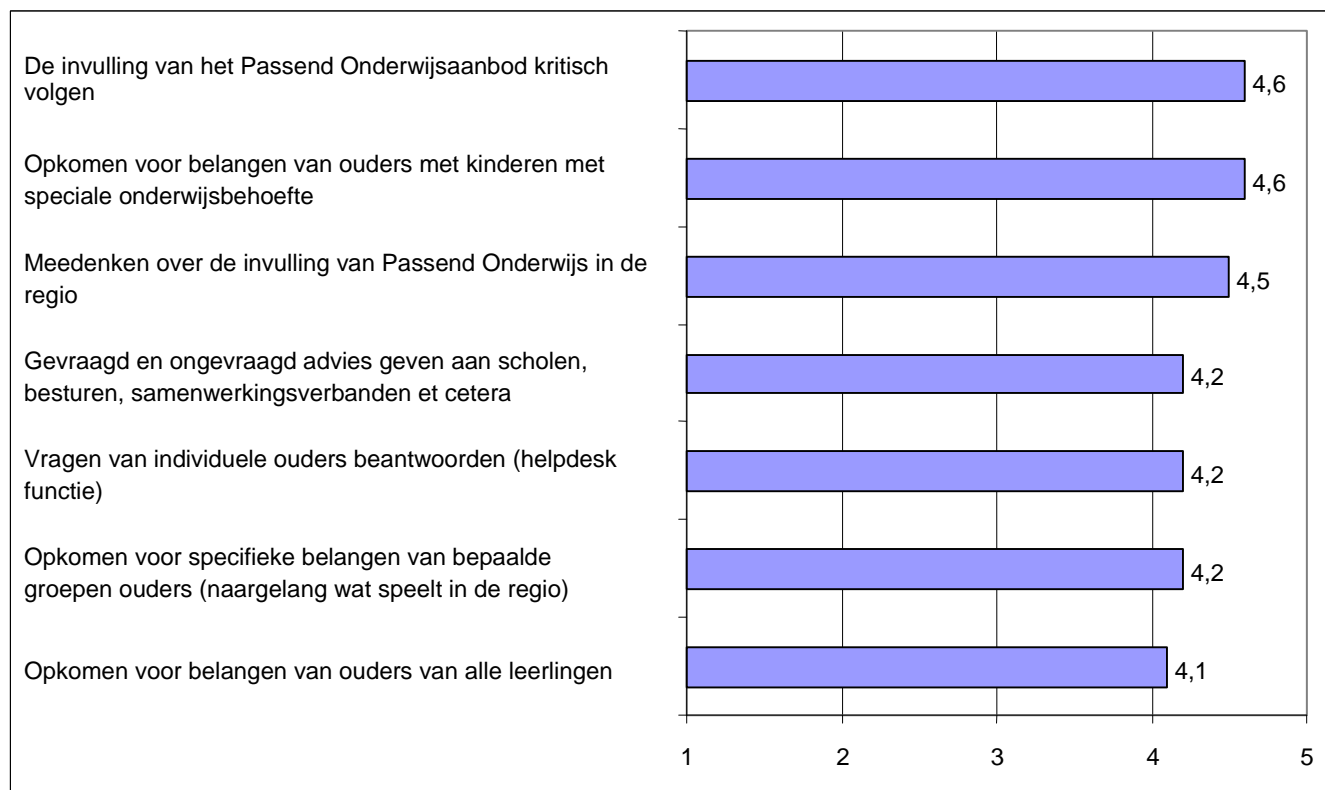
* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

8.2 Invulling van collectieve belangenbehartiging

Hoe kan collectieve belangenbehartiging worden ingevuld? Welke functie zou een ouderplatform moeten hebben?

Figuur 4.1 geeft aan welke functies ouders belangrijk vinden voor een ouderplatform. Men heeft de mate van belang kunnen aangeven op een schaal van 1 tot 5 (1 = heel onbelangrijk, 5 = heel belangrijk). Een hoge score betekent dus dat ouders dit belangrijk vinden.

Figuur 4.1 De functie van een ouderplatform (mate van belang, n=252)

Naast bovenstaande functies noemen enkele ouders nog andere functies die een ouderplatform zou kunnen of moeten vervullen. In overzicht 4.3 staat een overzicht van alle ander door ouders genoemde mogelijke functies.

Overzicht 4.3 Mogelijke functies die een ouderplatform zou kunnen of moeten vervullen (n=13)

- *Uitoefenen van controle (o.a. van aanbod en kwaliteit Passend Onderwijs);*
- *Het hebben van een doorverwijsfunctie (bijvoorbeeld naar één loket);*
- *Juridische ondersteuning (een jurist toevoegen aan het ouderplatform);*
- *Het bieden van voorlichting en informatie aan ouders en scholen (thema-avonden, informatie aan MR, deskundigheidsbevordering docententeams etc.);*
- *Conflicthantering en mediation;*
- *Het zijn van een schakelfunctie tussen school en ouders;*
- *Het inventariseren en analyseren van knelpunten en wensen van ouders.*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

Bij de bovengenoemde functies is het de vraag of een deel van deze functies wel door een ouderplatform moet worden ingevuld of dat ze meer bij de individuele ouderondersteuning horen? Eén op de vijf ouders heeft bedenkingen bij collectieve belangenbehartiging: "Ikzelf heb geen behoefte aan een platform, het is voor mij te algemeen. Ik vind dat ouders bij de school van hun kind de juiste personen kunnen vinden voor de juiste ondersteuning". "Een ouderplatform moet niet te algemeen worden, want dan is er geen specifieke kennis aanwezig en verzandt men in algemeenheden".

Mede gezien de diverse mogelijke functies is er een duidelijke oproep naar een helder kader, heldere definities en taakstelling van collectieve belangenbehartiging. “Het moet duidelijk zijn wat een platform kan doen en wat niet”. Of zoals een andere ouder het formuleert: “Geen bouwwerk opzetten voor er overeenstemming is over de fundamenten”. Wanneer duidelijke kaders ontbreken is het volgens veel ouders een onmogelijke opgave: “Dit is een ouderplatform op voorhand vragen naar het onmogelijke”.

Voor het opstellen van kaders wordt naar de landelijke politiek gekeken: “Er moet een wettelijke verankering zijn van de taak en positie van een ouderplatform”. “De wettelijke verplichting zou er moeten zijn als vangnetconstructie, als er geen ouderplatform is of als dat is gesneuveld”. Het kader moet daarbij wel genoeg ruimte bieden voor maatwerk in de regio: aansluiten bij regionale kenmerken en al bestaande structuren.

In welke situatie is collectieve belangenbehartiging zinvol?

Er is gevraagd in welke situaties ouders het zinvol vinden dat hun belangen collectief worden behandeld in een regionaal netwerk. Het betrof hier weer een open vraag, waardoor de gegeven antwoorden zeer divers zijn. De belangrijkste staan in overzicht 4.4 weergegeven.

*Overzicht 4.4 Situaties waarbij collectieve belangenbehartiging zinvol is (n=162)**

Meest genoemde:

1. *Als er meerdere ouders tegen hetzelfde probleem aanlopen, wanneer er structureel iets verkeerd lijkt te gaan (11%);*
2. *Bij een tekort/falend onderwijsaanbod (6%);*
3. *Bij wet- en regelgeving rond de invulling en uitvoering van Passend Onderwijs (3%).*

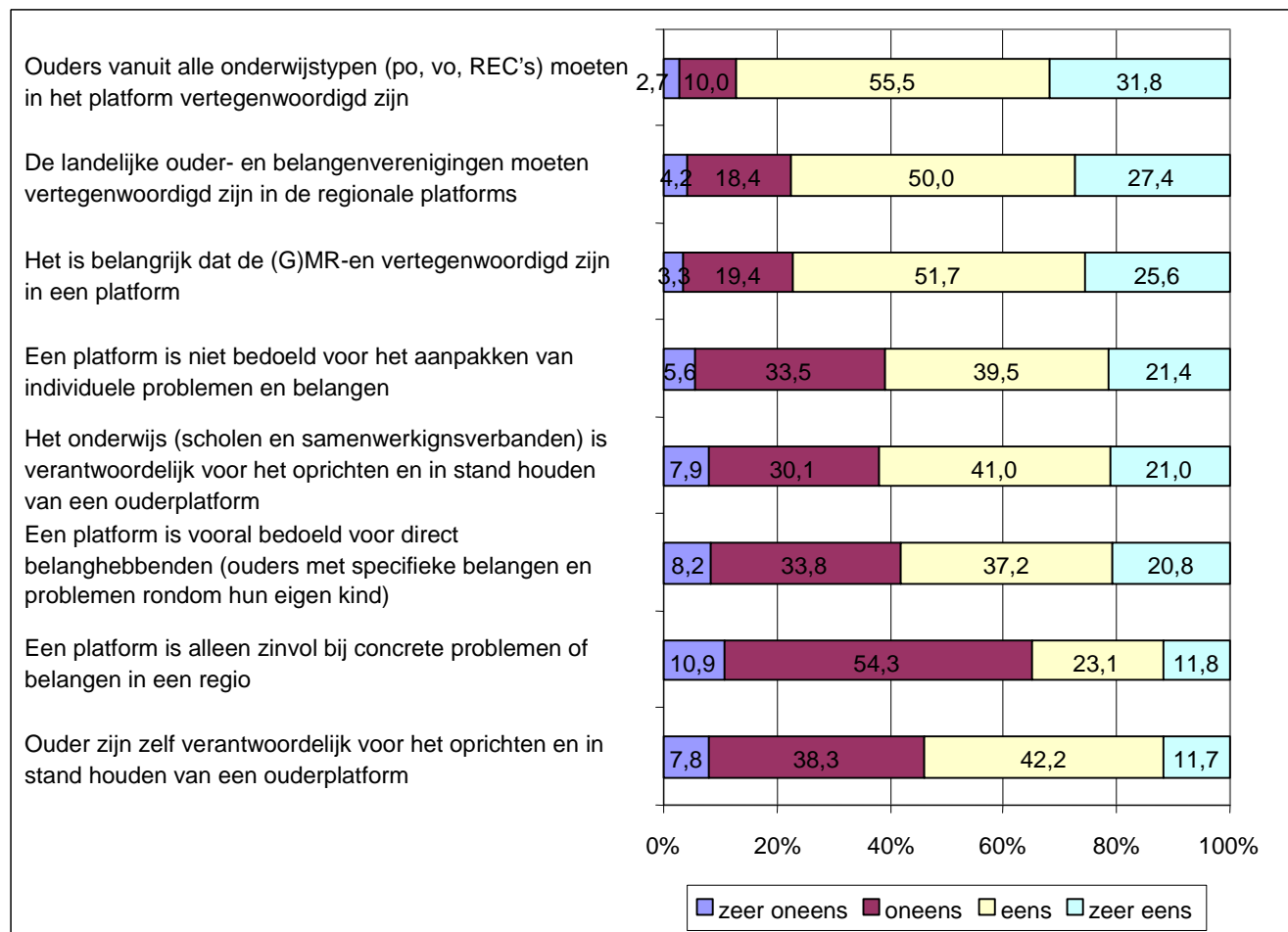
Enkele keren genoemd:

- *Bij kwetsbare groepen in de samenleving (bijvoorbeeld allochtone leerlingen die tussen wal en schip vallen);*
- *Bij financieringsvraagstukken;*
- *Wanneer er onvoldoende capaciteit is om hulp, ondersteuning of zorg aan te bieden;*
- *Bij onduidelijk verwijsbeleid van scholen;*
- *Om een vinger aan de pols te houden;*
- *Bij problemen rondom vervoer;*
- *Bij problemen met betrekking tot bereikbaarheid (spreiding);*
- *Bij wachtlijsten voor bepaalde scholen of onderwijstypen;*
- *Bij veel schooluitval, of bepaalde groepen schooluitval;*
- *Bij slechte aansluiting vervolgonderwijs voor bepaalde groepen leerlingen;*
- *Altijd: een collectief is voor scholen een aanspreekpunt en inbreng van ervaringsdeskundigheid.*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

In figuur 4.2 zijn de percentages ouders weergegeven die het eens of oneens zijn met stellingen over de invulling van collectieve belangenbehartiging.

Figuur 4.2 De invulling van collectieve belangenbehartiging (percentages, n=252)

Wie zijn vertegenwoordigd?

Het grootste deel van de ouders vindt dat ouders van alle onderwijstypen vertegenwoordigd moeten zijn: (speciaal) basisonderwijs ((s)bo), (speciaal) voortgezet onderwijs ((s)vo) en REC. Wel maken sommige ouders zich zorgen of het dan niet te breed wordt, en pleiten voor deelplatforms. De helft vindt dat een platform vooral bedoeld is voor direct belanghebbenden (ouders van kinderen met een beperking), maar een even groot deel vindt dat alle leerlingen uit alle onderwijstypen vertegenwoordigd moeten zijn. De meerderheid van de ouders vindt dat een platform niet is bedoeld voor individuele belangen en problemen. Eenderde van de ouders vindt een platform alleen zinvol bij concrete belangen of problemen in de regio. Tweederde is het daar niet mee eens. "Een platform is altijd zinvol omdat er in elke regio concrete problemen en belangen spelen".

Veel ouders zien een platform breder: naast ouders worden ook allerlei andere partijen genoemd. De ouders hebben heel verschillende ideeën over de breedte van een platform. Het varieert van alleen ouders, ouders met een professional, ouders en onderwijsvertegenwoordigers tot een hele brede groep. Mogelijke andere partijen die worden genoemd zijn: oudere leerlingen, vertegenwoordigers van landelijke ouder- en belangenverenigingen, maatschappelijk werk, GGD, Jeugdzorg, CJG, artsen, therapeuten van instellingen, gemeente, provincie.

De relatie met (G)MR en landelijke ouder- en belangenverenigingen

De meeste ouders vinden dat landelijke ouder- en belangenverenigingen vertegenwoordigd moeten zijn in de regionale platforms. Twintig procent vindt dat niet gewenst en vooral praktisch onhaalbaar. Er wordt ook gewezen op het gevaar van te veel focus op één specifieke belangengroep. Als idee

wordt geopperd dat afhankelijk van de vraag een subgroep wordt geformeerd (gevoed vanuit specifieke belangenverenigingen). Ook vindt 80% van de ouders dat de (G)MR vertegenwoordigd zou moeten zijn in een platform, onder andere vanwege de legitimatie: zij zijn gekozen door de achterban. Andere ouders benoemen juist de nadelen: "Het lijkt me ondoenlijk als MR'en in het platform zitten, dan wordt het een te log platform". "(G)MR-ouders kunnen als ouder welkom zijn maar niet als vertegenwoordiger van een school". Veel ouders vinden dat er wel goed moet worden nagedacht over het leggen van relaties met de verschillende (G)MR'en in een regionaal netwerk.

Wie is verantwoordelijk?

De meningen zijn verdeeld over de vraag wie er verantwoordelijk is voor het oprichten en instandhouden: de ouders of het regionale netwerk (de scholen en samenwerkingsverbanden). Er zijn voorstanders van initiatief en verantwoordelijkheid bij ouders: "Opzet en organisatie moet vanuit de doelgroep plaatsvinden". "Als ouders zelf verantwoordelijk zijn hoeven ze met niemand rekening te houden en aan niemand verantwoording af te leggen. Dan zijn ze onafhankelijk en dat is belangrijk". Aan de andere kant bestaat de nodige zorg: "Als ouders zelf verantwoordelijk zijn voor het oprichten en in stand houden van een platform, dan weet ik één ding zeker: dan komt er geen platform". "In verband met de regiofunctie en problematiek is het lastig om initiatief bij de ouders te leggen". Een groot aantal ouders ziet een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en scholen: "Ouders zijn medeverantwoordelijk voor het oprichten en in stand houden van een platform, maar kunnen de ondersteuning en expertise van scholen en samenwerkingsverbanden daarbij niet missen". "Samenwerking met REC's en scholen is noodzakelijk. Wel moet de onafhankelijkheid van een ouderplatform gewaarborgd zijn".

De organisatievorm

Er is nog weinig ervaring met het vormgeven van collectieve belangenbehartiging. Gevraagd naar de mogelijke (organisatie)vorm worden verschillende mogelijkheden genoemd:

- een platform als onafhankelijke rechtspersoon, zoals een vereniging of stichting;
- een regionaal ouderplatform opgericht vanuit het regionale netwerk (ouders en vertegenwoordiging van het onderwijs);
- een breed regionaal ouderplatform met ouders, onderwijs, (hulpverlenings)instellingen, GGD, jeugdzorg, gemeente, provincie et cetera;
- een themaraad, een afvaardiging van ouders uit de verschillende (G)MR'en¹⁴;
- een gekozen ouderpanel;
- een regionaal ouderplatform met afgevaardigden van de verschillende landelijke belangen- en ouderverenigingen;
- een informele, laagdrempelige groep ouders (geen formele structuur).

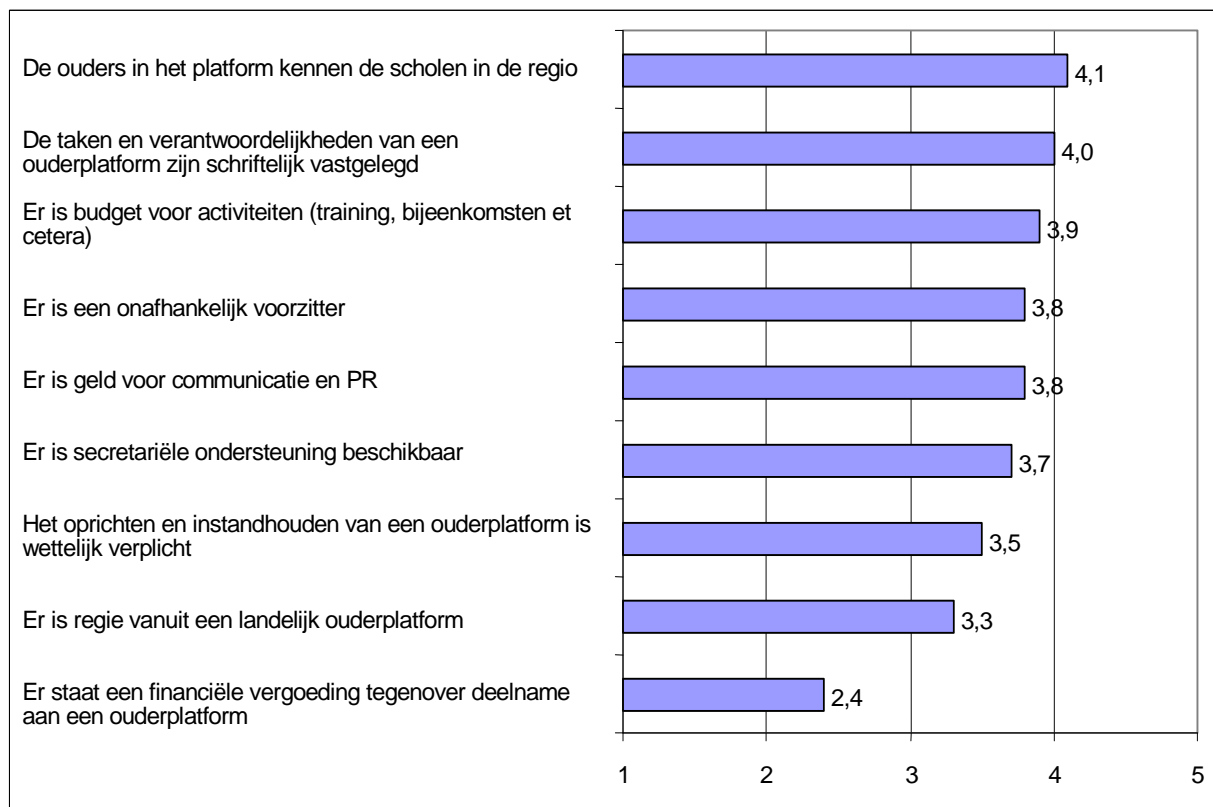
In de regionale netwerken worden op dit moment de eerste ervaringen met verschillende vormen opgedaan. Het is een proces dat nog volop in ontwikkeling is. De gekozen vorm is vaak afhankelijk van specifieke kenmerken van een regio, reeds aanwezig ouderinitiatieven et cetera.

8.3 Kwaliteit van collectieve belangenbehartiging

Welke kwaliteitseisen moeten aan collectieve belangenbehartiging gesteld worden? Hoe kan kwaliteit worden geborgd?

¹⁴ Deze suggestie is door ouders in de enquête genoemd. Het is de vraag of dit in de praktijk ook kan omdat volgens de WMS in een door de (G)MR ingestelde themaraad zowel ouders als personeelsleden zitting hebben.

De ouders is gevraagd wat zij van belang vinden voor de kwaliteit van de collectieve belangenbehartiging. In figuur 4.3 is aangegeven hoe belangrijk ouders bepaalde aspecten vinden op een schaal van 1 tot 5 (1 = heel onbelangrijk, 5 = heel belangrijk).

Figuur 4.3 De kwaliteit van collectieve belangenbehartiging (mate van belang, n=252)

Ouders kennen de scholen uit de regio

“De gezamenlijke ouders moeten de scholen in de regio kennen”. Dit wordt heel belangrijk gevonden. In grote regio's is dat ondoenlijk en wordt het idee geopperd om met deelplatforms in deelregio's te werken.

Kaders

Ouders vinden het heel belangrijk dat taken en verantwoordelijkheden van ouders en scholen duidelijk zijn vastgesteld, bijvoorbeeld in een statuut of een convenant. Ook wordt gepleit voor een wettelijke verankering: “Zonder politieke wil om het goed te laten functioneren is het zinloos”. De kaders moeten echter niet al te strak zijn: er wordt gepleit voor maatwerk in de regio's en aansluiting bij wat er al is. “De taken moeten mede afhankelijk zijn van de vraag”. “De positie van een dergelijk platform moet goed worden doordacht. Het onderwijs en het platform zouden aanvullend moeten werken. Voorkomen dat ze tegenover elkaar komen te staan!”. Los van kaders en wettelijke verankering wordt ook gesteld dat het vooral ook een attitudekwestie is: “De attitude van overheid en scholen met betrekking tot de rol van ouders is doorslaggevend”.

Financiering

Eenenzestig procent van de ouders vindt het belangrijk dat er budget is voor activiteiten en communicatie en PR en 16% van de ouders vindt het belangrijk dat er een financiële vergoeding is voor deelname aan een ouderplatform. Onkostenvergoeding en een blijk van waardering worden op

prijs gesteld. Als argument voor een financiële vergoeding van deelname wordt gesteld dat het motiverend werkt en dat je dan ook eisen kunt stellen. “Vrijwilligheid is vrijblijvendheid”. “Door geldelijke ondersteuning bind je mensen, kun je ze verantwoordelijk maken en aanspreken”. De benodigde financiering moet volgens ouders van de overheid (landelijk, provinciaal en lokaal) of van het regionaal netwerk komen. Daarbij speelt wel het aspect van (on)afhankelijkheid van het ouderplatform ten opzichte van de financier. Ook is geopperd om een kleine bijdrage van ouders te vragen.

Ondersteuning

Een goede secretariële ondersteuning wordt heel belangrijk gevonden en ook een goede voorzitter wordt vaak genoemd als onontbeerlijk om kwaliteit te kunnen leveren. Deze functies zouden volgens veel ouders in ieder geval structureel en betaald moeten zijn. Ouders vinden het van belang dat een voorzitter onafhankelijk is en een brug kan slaan tussen de ouders en het onderwijs. “Eigenlijk zou elke betrokken ouder plaatst moeten kunnen nemen, maar je moet ook een bepaald niveau/gezag hebben. Daarom zou ik een ter zake kundige voorzitter een must vinden”. Ook ondersteuning op het gebied van communicatie en PR wordt vaak genoemd. Evenals het ter beschikking stellen van ruimte.

Regie vanuit landelijk platform

Ouders verschillen van mening over de noodzaak van regie vanuit een landelijk ouderplatform. Sommigen zien positieve punten aan landelijke regie. Zo kunnen er op landelijk niveau kaders worden gesteld en zou er een landelijk steunpunt (website, helpdesk) moeten zijn voor informatie en praktische ondersteuning voor de ouderplatforms. Ook zou er vanuit een landelijk punt uitwisseling van ervaringen tussen de regionale platforms kunnen plaatsvinden, evenals bewaking van kwaliteit, training van ouders en intervisie. Aan de andere kant is men huiverig voor teveel landelijke regie. “Het is lokaal, dus ga niet landelijk regisseren. Wel goed als er lijnen uitgezet gaan worden”. “Landelijke regie is dood in de pot. Dan krijg je topdown constructies”. “Regie lijkt me niet zinvol, wel ondersteuning en informatie”.

Kwaliteitsbewaking

De ouders is gevraagd naar mogelijkheden om de kwaliteit te borgen. In overzicht 4.5 staan de genoemde mogelijkheden voor kwaliteitsbewaking.

*Overzicht 4.5 Mogelijkheden voor kwaliteitsbewaking (n=120)**

- *Gebruik maken van een open communicatie;*
- *Wettelijk verankeren;*
- *Het werken met een klachtenregeling met betrekking tot een regionaal netwerk/ouderplatform;*
- *Het meenemen van de ondersteuning in het kwaliteitszorgsysteem van het regionale netwerk;*
- *Het werken met een keurmerk, kwaliteitsnormen;*
- *Werken met een plan van aanpak;*
- *Het afleggen van verantwoording/rapportage per jaar;*
- *Monitoren op kwaliteit bij ouders en school (aan de hand van beperkte kwaliteitscriteria);*
- *Het werken met een kwaliteitscontroleur (à la ISO);*
- *Evalueren van behaalde doelstellingen;*
- *De toegevoegde waarde inzichtelijk maken naar ouders (en scholen).*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

8.4 De ideale collectieve belangenbehartiging

Hoe ziet de ideale collectieve belangenbehartiging eruit? Welke aspecten zijn van belang?

Ouders hebben allerlei ideeën geopperd hoe de ideale collectieve belangenbehartiging er uit zou moeten zien. Daarin is een aantal aspecten te onderscheiden die zijn opgesomd in overzicht 4.6.

Overzicht 4.6 *Belangrijke aspecten van collectieve belangenbehartiging (n=140)**

Meerdere keren genoemd:

1. *Duidelijk positioneren in een regionaal netwerk (10%);*
2. *Zorgen voor goede ondersteuning (8%);*
3. *Kaders stellen/afspraken maken over taken en verantwoordelijkheden (zowel van ouderplatform als van onderwijs) (7%);*
4. *Zorgen voor goede communicatie en PR (4%);*
5. *Werken aan de deskundigheidsbevordering van ouders (3%).*

Enkele keren genoemd:

- *Het werken met een plan van aanpak;*
- *Goed inbedden in bestaande of toekomstige (overleg)structuren;*
- *Zorgen voor continuïteit, werving ouders.*

* Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Er is gepercenteerd op het aantal ouders waardoor de opgetelde percentages op meer dan 100% kunnen uitkomen.

De eerste aspecten gaan over duidelijke kaders, positionering et cetera. Deze aspecten zijn in dit rapport al vaker genoemd. Ouders vinden dit van groot belang. Ouders vinden dat het geen “vrijblijvend clubje” mag zijn, maar willen duidelijke taken en duidelijke afspraken met de scholen uit het regionale netwerk over de positie van een ouderplatform. Daarbij wordt het belang benadrukt van het aansluiten bij bestaande structuren en overleggen. Men wil maatwerk in de regio's. Een ouderplatform moet een duidelijke structurele plaats krijgen in het regionale netwerk voor Passend Onderwijs. Wanneer de kaders en verantwoordelijkheden duidelijk zijn, vinden ouders dat er een plan van aanpak moet worden opgesteld zodat duidelijk is wat het platform gaat doen (de functies), inclusief vergaderschema en vergaderpartners. “Er moet lijn in zitten waar het platform mee bezig is. Niet alleen maar ageren tegen”. “Hou het zakelijk en realistisch en vooral niet te vaag en te zweverig”. Omdat het opstarten en vormgeven van ouderplatforms nog duidelijk in de initiatief- en ontwerpfase is, wordt gepleit voor pilots, waarmee verschillende initiatieven kunnen worden ondersteund en gevolgd.

Voor het goed kunnen functioneren van een ouderplatform is structurele ondersteuning volgens veel ouders onontbeerlijk. Daarbij wordt vooral gedacht aan een professionele voorzitter die de brug slaat tussen ouders en onderwijs, maar ook aan secretariële ondersteuning en het beschikbaar hebben van budget voor activiteiten en communicatie. Communicatie en PR vinden ouders heel belangrijk. Daarvoor zou een beknopt communicatieplan kunnen worden opgesteld. Het bestaan van een ouderplatform moet bij alle ouders, scholen en instellingen bekend zijn. Mogelijkheden daarvoor zijn een website, een nieuwsbrief, regelmatige agendering bij de (G)MR en een jaarlijks activiteitenverslag. Er moet worden nagedacht hoe een ouderplatform gevoed wordt door de achterban. Scholen en ouderbelangenverenigingen kunnen daar een rol in spelen, bijvoorbeeld door middel van oudercontactpersonen die met het platform in verbinding staan. Ook een landelijk steunpunt kan hierin een rol spelen. Omdat er steeds weer nieuwe ouders het onderwijs instromen, is continuïteit in de informatie en communicatie naar ouders van groot belang. Ook moeten er duidelijke

afspraken worden gemaakt over de werving van ouders voor een ouderplatform (wie is er verantwoordelijk? Is er een profiel?).

Ook wijzen veel ouders op het belang van deskundigheidsbevordering voor ouders die in een ouderplatform (gaan) zitten. Enerzijds moet actuele kennis en informatie over Passend Onderwijs aanwezig zijn. Maar ouders vinden het ook zinvol om een cursus aan te bieden over de (communicatieve) vaardigheden die nodig zijn om goed aan een ouderplatform te kunnen deelnemen.

Over de invulling van de collectieve belangenbehartiging van ouders in de regionale netwerken zeggen de ouders: “Een ouderplatform moet aantonen een serieuze gesprekspartner te zijn. Vertrouwen en geloofwaardigheid moet je verdienen, die heb je niet per direct omdat je het krijgt”. “Continuïteit ontstaat vanzelf als gebleken is dat een en ander vruchten afwerpt”.

9 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies weergegeven die op basis van het onderzoek getrokken kunnen worden over de positie van ouders in Passend Onderwijs. Ook worden een aantal aanbevelingen gedaan op basis van de antwoorden die ouders hebben gegeven. Deze aanbevelingen zijn in overleg met de betrokken organisaties van dit onderzoek opgesteld.

Bij het lezen van deze conclusies en aanbevelingen is het goed om nog even kort de verschillende rollen van ouders in relatie tot de school en daarmee het vinden van Passend Onderwijs te schetsen. Grofweg zijn er voor ouders drie rollen te onderscheiden¹⁵:

1. De ouder als gelijkwaardige gesprekspartner. Deze rol komt vooral naar voren als het gaat om beleidsvorming en –ontwikkeling.
2. De ouder als bestuurlijke tegenspeler. Wanneer het gaat om besluitvorming (bijvoorbeeld binnen de (G)MR) heeft een ouder deze rol.
3. De ouder als consument van het onderwijs dat zijn/haar kind ontvangt en de daar omheen liggende infrastructuur. In deze rol toetst de ouder de kwaliteit van het onderwijs.

In dit onderzoek hebben ouders vanuit de drie te onderscheiden rollen de enquête beantwoord, waarbij de laatste rol iets duidelijker tot uiting is gekomen. Op basis van deze gegevens wordt in dit rapportage antwoord gegeven op de wat-vraag van de ouderpositie in Passend Onderwijs. In een aparte handreiking zal aandacht besteed worden aan de hoe-vraag.

Tenslotte dient de lezer bij het lezen van dit hoofdstuk de fase waarin het Passend Onderwijs zich bevindt, in het achterhoofd te houden. Passend Onderwijs bevindt zich in een beginstadium waardoor het op basis van dit onderzoek nog niet mogelijk een optimaal of meest efficiënt model voor ouderparticipatie te beschrijven.

9.1 Conclusies individuele ouderondersteuning

Op dit moment is de individuele ouderondersteuning op veel verschillende manieren geregeld. De plaats waar ouders ondersteuning zoeken, hangt af van het soort vraag dat ze hebben. Er zijn drie groepen ouders te onderscheiden¹⁶:

- De 1^e groep. De ouder die alleen informatie nodig heeft over de juiste onderwijsvorm en vervolgens zelf de juiste onderwijsvorm vindt. Het gaat dan om informatie die de school in principe zou moeten kunnen geven.
- De 2^e groep. De ouder die enige ondersteuning nodig heeft bij het vinden van de juiste onderwijsvorm. Deze ondersteuning kan via bijvoorbeeld een onderwijsloket verkregen worden.
- De 3^e groep. De ouder die intensieve begeleiding nodig heeft van een onafhankelijke ondersteuner.

Individuele ouderondersteuning wordt door bijna alle ouders belangrijk gevonden. De ondersteuning die op dit moment geboden wordt is volgens de helft tot drie kwart van de ouders onvoldoende tot matig. De deskundigheid vinden de ouders vaak niet voldoende, net als de hoeveelheid tijd en geld die beschikbaar is. Verder ontbreekt het nog al eens aan goede communicatie.

¹⁵ L.M. Tielen (2006). *Bundeling Inbreng ouderlijn*. Bundeling van reacties van ouders en algemene en specifieke ouderorganisaties op de voorstellen van de minister van Onderwijs ten aanzien van de herijking van het funderend onderwijs.

¹⁶ Bron: Interview Henk Keesenberg in het kader van dit onderzoek. Henk Keesenberg is landelijk coördinator Passend Onderwijs.

Er zijn echter ook positieve ervaringen opgedaan met individuele ouderondersteuning: zo ervaren veel ouders expertise en deskundigheid, voelen ze zich serieus genomen en erkend in hun problemen en wordt er behalve naar hen geluisterd ook gehandeld.

Individuele ouderondersteuning is volgens de ouders met name belangrijk op momenten dat een kind:

- problemen heeft op school;
- extra begeleiding nodig heeft;
- naar een andere school moet omdat deze school beter Passend Onderwijs kan bieden.

Voor advies en ondersteuning willen de meeste ouders terecht kunnen bij de school van hun kind. Bij vragen en/of problemen is echter in de meeste gevallen een onafhankelijke, deskundige begeleider gewenst. Dan volstaat ondersteuning via de school van hun kind niet meer, maar dient er één laagdrempelig aanspreekpunt of loket te zijn waar de ouders terecht kunnen. Het belang van het kind en de ouders staat echter in alle gevallen voorop. Tenslotte vinden ouders het belangrijk dat er een bovenschoolse regeling is voor klachten over Passend Onderwijs.

9.2 Conclusies collectieve belangenbehartiging

De collectieve belangenbehartiging is op dit moment op verschillende manieren geregeld:

- via de school (onder andere via de MR);
- via de schoolbesturen (onder andere via de GMR);
- bovenschools via ouder- of belangenverenigingen.

Collectieve belangenbehartiging wordt door de meeste ouders belangrijk gevonden. Ouders vinden het belangrijk dat:

- er goed geluisterd wordt;
- dat er (h)erkenning is voor hun problematiek;
- dat er een bundeling van kennis en ervaringen van ervaringsdeskundige ouders plaats kan vinden.

Een derde van de ouders heeft geen ervaring met collectieve belangenbehartiging. Dit is ook niet vreemd, want de ontwikkeling van collectieve belangenbehartiging staat nog in de kinderschoenen. De ouders die wel een mening hebben over de collectieve belangenbehartiging geven in de meeste gevallen aan dat de collectieve belangenbehartiging op dit moment onvoldoende of matig is. Ze ervaren vaak problemen met betrekking tot de communicatie en de hoeveelheid geld en faciliteiten. De ouders doen een oproep om te komen tot een helder kader, heldere definities en taakstelling van collectieve belangenbehartiging.

Met de invoering van Passend Onderwijs zal de collectieve belangenbehartiging meer regionaal geregeld worden. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een ouderplatform. Zo'n ouderplatform moet volgens de meeste ouders de volgende taken hebben:

- de invulling van het Passend Onderwijsaanbod kritisch volgen;
- opkomen voor de belangen van ouders (met kinderen met speciale onderwijsbehoefte);
- meedenken over de invulling van Passend Onderwijs in de regio.

Daarbij vinden ouders het van belang dat een ouderplatform regionaal goed geïmplementeerd is, ondersteund wordt en dat men goede afspraken maakt over taken en verantwoordelijkheden.

De meeste ouders vinden dat in het platform ouders vanuit alle onderwijstypen vertegenwoordigd moeten zijn, net als de landelijke ouder- of belangenvereniging en de (G)MR'en. Op de vraag wie er verantwoordelijk is voor het oprichten van een dergelijk platform verschillen de meningen: sommigen

leggen de verantwoordelijkheid bij de ouders, anderen vinden dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en scholen.

De ouders vinden het verder belangrijk dat ouders in het platform alle scholen in de regio kennen en dat de taken en verantwoordelijkheden schriftelijk zijn vastgelegd. Als meest gewenste organisatievorm wordt een stichting of vereniging genoemd.

De interviews met drie bestaande regionale netwerken en ouderplatforms bevestigen een aantal van bovenstaande punten: zo is het van belang om een vorm van regionale belangenbehartiging te formaliseren of wettelijk te verankeren, zodat deze ook voor de toekomst gewaarborgd blijft. Hiermee wordt dan voldaan aan de eisen die gesteld worden aan de invoering van Passend Onderwijs¹⁷.

9.3 Conclusies kwaliteitsbewaking

Aan de hand van de ervaringen die ouders de afgelopen tijd hebben opgedaan met individuele ouderondersteuning en/of collectieve belangenbehartiging kunnen ze in het algemeen een duidelijk antwoord geven op de vraag hoe er voor gezorgd kan worden dat de kwaliteit van beide ondersteuningsvormen goed is en blijft.

Met betrekking tot de individuele ouderondersteuning vinden de ouders dat de volgende aspecten er het meest voor zorgen dat de kwaliteit goed is en blijft:

- goede communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen (ook ouders);
- voldoende actuele en duidelijke informatie;
- voldoende kennis en deskundigheid;
- voldoende tijd en budget.

Met betrekking tot de collectieve belangenbehartiging noemen ouders diverse mogelijkheden voor kwaliteitsbewaking. Allereerst dient er een plan van aanpak te worden opgesteld dat jaarlijks geëvalueerd wordt en waarover jaarlijks verantwoording wordt afgelegd. Het werken met kwaliteitsnormen en controle daarop door een controleur (vergelijk ISO) of in de vorm van een kwaliteitszorgsysteem kan daarbij helpen. Het instellen van een klachtenregeling, wettelijke verankering en gebruikmaken van open communicatie worden ook als mogelijkheid genoemd om de kwaliteit van de collectieve belangenbehartiging te vergroten.

9.4 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek heeft Oberon een aantal aanbevelingen opgesteld. Deze zijn toegespitst op de drie groepen ouders die eerder zijn onderscheiden en zijn daarmee dus vooral gericht op de rol van ouder als consument binnen Passend Onderwijs. Ook worden er een aantal aanbevelingen gedaan rondom de vormgeving van collectieve belangenbehartiging. Er wordt afgesloten met enige suggesties voor nader onderzoek.

Ouders die alleen informatie nodig hebben

Allereerst is van belang dat er voldoende heldere en actuele informatie beschikbaar is over Passend Onderwijs. In eerste instantie moet de school hierover beschikken, omdat zij voor deze groep ouders het eerste aanspreekpunt vormt. De vraag is echter of zij altijd de meest actuele informatie heeft. Veel informatie is ook op landelijk niveau beschikbaar bij ouderorganisaties. Een andere vraag is hoe deze

¹⁷ Bron: www.minocw.nl (2008). *Invoeringsplan Passend Onderwijs*. Den Haag.

informatie te ontsluiten voor een grotere groep ouders. Via een website, een informatiebrochure of een stroomdiagram? Hierin kunnen de ouderorganisaties een belangrijke rol spelen.

Ouders die enige ondersteuning nodig hebben

Voor ouders die enige ondersteuning nodig hebben, is het van belang dat deze ondersteuning laagdrempelig is. In sommige gevallen kan dit wellicht via de school of het regionale netwerk Passend Onderwijs aangeboden worden. In andere gevallen valt te denken aan een lokaal onderwijsloket, bijvoorbeeld binnen een (deel)gemeente of CJG. Van belang is dat deze ondersteuning laagdrempelig en direct toegankelijk is voor ouders. Het netwerk of de gemeente dient hiervoor zorg te dragen.

Ouders die intensieve begeleiding nodig hebben

Wanneer ouders intensieve begeleiding nodig hebben, dan is het van belang dat de begeleider voldoende deskundig is en zich goed kan verplaatsen in de positie van de ouders en het kind. Ook pleiten ouders ervoor dat bij wet geregeld is dat zij gebruik kunnen maken van individuele ondersteuning.

Wat betreft de benodigde competenties voor de begeleider of adviseur is het goed om voor deskundigheidsbevordering te zorgen. Ook moet er voldoende tijd en geld beschikbaar zijn om de adviseur zijn werk te laten doen. De regionale netwerken zijn de aangewezen partij om zorg te dragen voor professionalisering van deze ondersteuners. Een andere mogelijkheid is om deze ondersteuning onder te brengen binnen een CJG. In dat geval is de gemeente primair verantwoordelijk voor beschikbaarheid van middelen en deskundigheidsbevordering. Het verdient aanbeveling beide mogelijkheden in de toekomst te verkennen in een pilot situatie.

Collectieve belangenbehartiging

Voor het opzetten van regionale vormen van collectieve belangenbehartiging kan geleerd worden van de ervaringen die ouders daarmee op dit moment hebben opgedaan. Zo is het van belang een ondersteuningstraject op te zetten voor ouders die in een regionaal platform zitting willen nemen (vergelijk ondersteuningsaanbod rondom medezeggenschapsraden in het onderwijs). Ouders geven namelijk aan dat zij soms twijfelen of ze over voldoende competenties beschikken om in een ouderplatform zitting te nemen. Een scholingsaanbod voor deze groep ouders is dus gewenst. Ook zijn ouders soms bang voor de negatieve consequenties die deelname aan een ouderplatform te weeg kan brengen: ze zijn bang dat hun kind hiervan op school nadelige gevolgen ondervindt. Deze bescherming zou wettelijk geregeld moeten worden en tegelijkertijd zou men moeten kijken hoe deze cultuur te veranderen.

De interviews met de drie regio's onderschrijven het belang van het formaliseren van collectieve belangenbehartiging binnen een regionaal netwerk. Dit punt kan wellicht worden geregeld binnen de huidige Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) of meegenomen worden in de wetgeving rondom Passend Onderwijs. Deze wetgeving wordt immers vormgegeven op basis van de uitkomsten van de veldinitiatieven. Het zou goed zijn de ervaringen uit deze drie regio's hierin ook te betrekken. Het is dan wel van belang dat dit punt bij de beleidsmakers voldoende onder de aandacht wordt gebracht. De ouder-/onderwijsconsulenten en POLSO kunnen hierin een nadrukkelijke rol spelen. Een ander punt betreft de borging van ouderbetrokkenheid in een regionaal netwerk. Uit de interviews is gebleken dat ouderbetrokkenheid kan stoppen wanneer ouders Passend Onderwijs voor hun kind gevonden hebben. Het is dus van belang continu voldoende ouders te blijven werven zodat het netwerk blijft functioneren.

Ook zou er goed gekeken moeten worden naar de samenstelling, organisatievorm en positionering van regionale platforms voor collectieve belangenbehartiging. Welke rechtspersoon kies je en hoe is de relatie met medezeggenschapsraden en landelijke ouder- en belangverenigingen? Is het instellen

van een themaraad misschien een goede organisatievorm? En welke afspraken maak je met elkaar over taken en verantwoordelijkheden? Over de invulling hiervan denken ouders heel verschillend en ze wijzen op het gevaar van te veel focus op één belangengroep. Het is dan ook van belang hier goede afspraken over te maken. Ook ten aanzien van dit punt is het zinvol de bestaande en nieuw op te richten platforms te volgen.

Hoewel de ouders voor deelname aan een regionaal platform zelf geen financiële vergoeding hoeven te hebben, is het wel van belang dat er budget is voor onkostenvergoeding, scholing en raadplegen van experts (bijvoorbeeld juristen). De ouderverenigingen en onderwijsorganisaties lijken de aangewezen instanties om voor deze scholing en (juridische) ondersteuning zorg te dragen.

Suggesties voor nader onderzoek

Het voorliggende onderzoek levert veel antwoorden op, maar ook een aantal nieuwe vragen. Zo is het niet duidelijk wat ouders precies bedoelen als ze het hebben over 'onafhankelijkheid' en 'expertise'.

Ook is er behoefte aan nadere informatie over:

- het type ondersteuning dat ouders wensen;
- de wijze waarop ze vertegenwoordigd willen zijn in een regionaal platform voor collectieve belangenbehartiging;
- de competenties die ze nodig hebben om deel te nemen aan een ouderplatform;
- de wijze waarop de wettelijke verankering van ouderbetrokkenheid geregeld zou moeten worden.

Dit vraagt dan ook om een nadere kwalitatieve verdieping in de vorm van interviews met ouders of groepsgesprekken. Het is relevant om in een vervolgfase kwalitatief onderzoek uit te laten voeren. Dit kan plaatsvinden binnen de huidige veldinitiatieven Passend Onderwijs en het volgen van de drie regio's die in het kader van dit onderzoek benaderd zijn ('t Gooi, Deventer en Weert). De andere regionale netwerken kunnen de opgedane inzichten en uitkomsten benutten.

BIJLAGE 1: Lijst met afkortingen

AB-er	: Ambulant begeleider
Balans	: Landelijke oudervereniging Balans
CG-Raad	: Chronisch zieken en Gehandicapten Raad
CJG	: Centrum voor Jeugd en Gezin
GGD	: Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GMR	: Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad
IB-er	: Intern begeleider
LOBO	: Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs
MEE	: Vereniging voor ondersteuning bij leven met een beperking
MR	: Medezeggenschapsraad
NKO	: Landelijke belangenvereniging voor ouders in het katholiek en interconfessioneel onderwijs
NVA	: Nederlandse Vereniging voor Autisme
OR	: Ouderraad
Ouders&COO	: Landelijke vereniging voor ouder, ouderraden (OR) en medezeggenschapsraden (MR) in het christelijk onderwijs
POLSO	: Passend Onderwijs Landelijk Steunpunt Ouders, gevormd door landelijke ouderorganisaties; VOO, VG-Belang, Ouders&COO, NKO, LOBO, CG-Raad, Vereniging Balans
PO	: Primair Onderwijs
REC	: Regionaal Expertise Centrum
SBO	: Speciaal basisonderwijs
SVO	: Speciaal voortgezet onderwijs
VG-Belang	: Vereniging VG netwerken
VO	: Voortgezet Onderwijs
VOO	: Vereniging Openbaar Onderwijs
WMS	: Wet Medezeggenschap op Scholen
WSMS	: Weer Samen Naar School

BIJLAGE 2: Enquête

Positie van ouders in Passend Onderwijs

Vooraf

Scholen en schoolbesturen denken na over het invullen van een Passend Onderwijsaanbod in hun stad of regio. De doelstelling is dat er in 2011 voor alle leerlingen een Passend Onderwijsaanbod is en geen kind meer tussen wal en schip valt. Dat geldt voor alle leerlingen, met of zonder extra ondersteuningsbehoefte. Een Passend Onderwijsaanbod kan zijn in: regulier onderwijs, regulier onderwijs met extra begeleiding, of speciaal onderwijs.

In alle plannen over Passend Onderwijs wordt benadrukt dat ouders een beroep kunnen doen op (onafhankelijke) individuele ondersteuning bij het vaststellen van het onderwijsaanbod. Daarnaast moeten ouders (als collectief) betrokken worden bij de uitwerking van Passend Onderwijs in de regio. Bijvoorbeeld via een themaraad of een ouderplatform.

Wat is uw mening over uw positie als ouder bij Passend Onderwijs? Wat voor advies en ondersteuning zou u graag willen bij uw eigen vragen en problemen over uw kind? Hoe kan individuele ondersteuning het best worden vormgegeven? Hoe kan de collectieve belangenbehartiging het beste worden vormgegeven?

In deze enquête vragen we uw mening en ideeën over bovenstaande zaken. De tijd die u nodig heeft oor het invullen van de enquête hangt af van een aantal open vragen dat u wil beantwoorden. U kunt hier zelf een keuze in maken.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

POLSO

Passend Onderwijs Landelijk Steunpunt Ouders

Vooraf

1. Mijn woonplaats is:
.....

2. Provincie:
.....

3. Ik heb 1 of meer kinderen in het:
(meerdere antwoorden mogelijk)
 - Basisonderwijs
 - Basisonderwijs met rugzakje
 - Speciaal basisonderwijs
 - Voortgezet onderwijs
 - Voortgezet onderwijs met rugzakje
 - Praktijkonderwijs
 - Speciaal onderwijs (REC)

4. Bij welke belangenorganisaties of ouderverenigingen bent u aangesloten?
(meerdere antwoorden mogelijk)
 - Balans
 - CG- raad
 - VG-Belang (opvolger FvO)
 - VOO
 - LOBO
 - NKO
 - Ouders & Co
 - Anders, namelijk

5. Ik ben lid (geweest) van:
(meerdere antwoorden mogelijk)
 - MR
 - GMR
 - Ouderraad
 - Ouderplatform, namelijk
 - Anders, namelijk

Individuele ondersteuning

De volgende vragen gaan over advies en ondersteuning van ouders bij individuele vragen over passend onderwijs van hun eigen kind. Bijvoorbeeld ondersteuning bij:

- het vinden van informatie over Passend Onderwijs;
- het zoeken van een school;
- de indicatiestelling;
- het opstellen en/of evalueren van een handelingsplan;
- de afstemming met zorg en jeugdhulpverlening;
- meningsverschillen of conflicten met de school.

6. Hoe vindt u op dit moment de advisering en ondersteuning van ouders bij:

	onvol- doende	matig	voldoen- de	goed
het vinden van informatie over Passend Onderwijs	☐	☐	☐	☐
het zoeken van een school	☐	☐	☐	☐
de indicatiestelling	☐	☐	☐	☐
het opstellen en/of evalueren van een handelingsplan	☐	☐	☐	☐
de afstemming met zorg en jeugdhulpverlening	☐	☐	☐	☐
meningsverschillen of conflicten met de school	☐	☐	☐	☐
anders, namelijk	☐	☐	☐	☐

7. Toelichting:

.....

.....

.....

8. Hoe belangrijk vindt u de individuele ouderondersteuning?

- Belangrijk
- Niet belangrijk/niet onbelangrijk
- Onbelangrijk

9. Toelichting:

.....

.....

.....

10. Hieronder staan enkele stellingen over de invulling van de individuele ouderondersteuning. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de stellingen?

	zeer oneens	on-eens	eens	zeer eens	geen mening
voor advies en ondersteuning wil ik terecht kunnen bij de school van mijn kind (directeur, IB-er, mentor etc)	☐	☐	☐	☐	☐
bij vragen en/of problemen wil ik advies en ondersteuning van een onafhankelijke partij (dus niet de school)	☐	☐	☐	☐	☐
voor advies en ondersteuning wil ik terecht kunnen bij een telefonische en/of digitale helpdesk (loket) in mijn woonplaats/regio	☐	☐	☐	☐	☐
voor advies en ondersteuning wil ik terecht kunnen bij een landelijke telefonische en/of digitale helpdesk	☐	☐	☐	☐	☐
voor advies en ondersteuning wil ik terecht kunnen op een spreekuur (bijv. onderwijsloket of Centrum voor Jeugd en gezin (CJG))	☐	☐	☐	☐	☐

11. Toelichting:

.....

.....

.....

12. Hieronder staan enkele uitspraken over de kwaliteit van de individuele ouderondersteuning. Wilt u aangeven hoe belangrijk u iets vindt? (1=onbelangrijk; 5=heel belangrijk)

	onbelangrijk 1	2	3	4	heel belangrijk 5
het belang van de ouders en hun kind moet voorop staan in advisering en ondersteuning	☐	☐	☐	☐	☐
het belang van de school moet worden meegewogen in advisering en ondersteuning aan ouders	☐	☐	☐	☐	☐
de school is verantwoordelijk voor een goede advisering en ondersteuning van ouders	☐	☐	☐	☐	☐
op school beschikt men over voldoende kennis en vaardigheden om ouders goed te adviseren en ondersteunen	☐	☐	☐	☐	☐
advies en ondersteuning moeten laagdrempelig zijn	☐	☐	☐	☐	☐
advies en ondersteuning moeten onafhankelijk zijn	☐	☐	☐	☐	☐
advies en ondersteuning moeten gratis zijn	☐	☐	☐	☐	☐
bij meningsverschillen of conflicten met school is er onafhankelijke ondersteuning voor ouders	☐	☐	☐	☐	☐
er is een bovenschoolse regeling voor klachten over Passend Onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐

13. Toelichting:

.....
.....
.....

14. In welke situatie is individuele ouderondersteuning volgens u belangrijk?
(Graag antwoorden vanuit uw eigen ervaringen en ideeën)

.....
.....
.....

15. Wie ziet de ideale individuele ouderondersteuning er volgens u uit?

.....
.....
.....

16. Wat is daar voor nodig?

(Denk aan: financiering, verantwoordelijk organisaties, locatie etc.)

.....
.....
.....

17. Wie zou deze individuele ouderondersteuning volgens u kunnen verzorgen?

(bijv. school, ambulante begeleider, GGD, schoolmaatschappelijk werk, CJG etc.)

.....
.....
.....

Misschien heeft u zelf te maken (gehad) met individuele ondersteuning?

Zo ja:

18. Wat vond u positief aan deze ondersteuning?

.....
.....
.....

19. Wat zijn knelpunten?

.....
.....
.....

20. Hoe kan er voor worden gezorgd dat de kwaliteit van de individuele ondersteuning goed is en blijft?

(denk aan: actuele informatie, communicatie, beschikbaarheid etc.)

.....

21. Heeft u andere aanbevelingen met betrekking tot individuele ondersteuning?

.....

Collectieve belangenbehartiging

Scholen en schoolbesturen denken na over het invullen van een Passend Onderwijsaanbod in hun stad of regio. Het is belangrijk dat ook de ouders hierbij worden betrokken. Wat vinden zij belangrijk? Wat is volgens hen nodig? Voor deze collectieve belangenbehartiging kan bijvoorbeeld een ouderplatform, themaraad of oudersenaat worden opgericht. Voor de leesbaarheid gebruiken we in deze enquête alleen de term "ouderplatform". Ouderplatforms denken in een regio mee over de invulling van passend onderwijs.

De volgende vragen gaan hierover.

22. Hoe wordt de collectieve belangenbehartiging in uw regio op dit moment vormgegeven?

.....

23. Hoe vindt u op dit moment de collectieve belangenbehartiging in uw regio?

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed

24. Toelichting:

.....

25. Hoe belangrijk vindt u de collectieve belangenbehartiging van ouders?

- Belangrijk
- Niet belangrijk/niet onbelangrijk
- Onbelangrijk

26. Welke functies zou een ouderplatform volgens u moeten hebben?

Wilt u de mate van belang aangeven?

	onbelangrijk 1	2	3	4	heel belangrijk 5
opkomen voor belangen van ouders met kinderen met speciale onderwijsbehoefte	☐	☐	☐	☐	☐
opkomen voor belangen van ouders van alle leerlingen	☐	☐	☐	☐	☐
gevraagd en ongevraagd advies geven aan scholen, besturen, samenwerkingsverbanden etc.	☐	☐	☐	☐	☐
vragen van individuele ouders beantwoorden (helpdesk functie)	☐	☐	☐	☐	☐
opkomen voor specifieke belangen van bepaalde groepen ouders (naargelang wat speelt in een regio)	☐	☐	☐	☐	☐
de invulling van het Passend Onderwijsaanbod kritisch volgen	☐	☐	☐	☐	☐
meedenken over de invulling van Passend Onderwijs in de regio	☐	☐	☐	☐	☐
anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐

27. Toelichting:

.....

.....

.....

28. Hieronder staan enkele uitspraken over de invulling van de collectieve belangenbehartiging.

Wilt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de stellingen?

	zeer oneens	oneens	eens	zeer eens	geen mening
ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het oprichten en in stand houden van een ouderplatform	☐	☐	☐	☐	☐
een platform is vooral bedoeld voor direct belanghebbenden (ouders met specifieke belangen en problemen rondom hun eigen kind)	☐	☐	☐	☐	☐
het onderwijs (scholen en samenwerkingsverbanden) is verantwoordelijk voor het oprichten en in stand houden van een ouderplatform	☐	☐	☐	☐	☐
het is belangrijk dat de (G)MR'en vertegenwoordigd zijn in een platform	☐	☐	☐	☐	☐
de landelijke ouder- en belangenverenigingen moeten vertegenwoordigd zijn in de regionale platforms	☐	☐	☐	☐	☐
een platform is niet bedoeld voor het aanpakken van individuele problemen en belangen	☐	☐	☐	☐	☐
een platform is alleen zinvol bij concrete problemen of belangen in ene regio	☐	☐	☐	☐	☐
ouders vanuit alle onderwijstypen (po, vo, REC's) moeten in het platform vertegenwoordigd zijn	☐	☐	☐	☐	☐

29. Toelichting:

.....

30. Hieronder staan enkele uitspraken over de kwaliteit van de collectieve belangenbehartiging.
 Wilt u de mate van belang aangeven?

	onbelangrijk 1	2	3	4	heel belangrijk 5
er staat een financiële vergoeding tegenover deelname aan een ouderplatform	☐	☐	☐	☐	☐
er is secretariële ondersteuning beschikbaar	☐	☐	☐	☐	☐
er is geld voor communicatie en PR	☐	☐	☐	☐	☐
er is budget voor activiteiten (training, bijeenkomsten etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
de ouders in het platform kennen de scholen in de regio	☐	☐	☐	☐	☐
er is een onafhankelijke voorzitter	☐	☐	☐	☐	☐
de taken en verantwoordelijkheden van een ouderplatform zijn schriftelijk vastgesteld	☐	☐	☐	☐	☐
het oprichten en instandhouden van een ouderplatform is wettelijk verplicht	☐	☐	☐	☐	☐
Er is regie vanuit een landelijk ouderplatform	☐	☐	☐	☐	☐

31. Toelichting:

.....

32. In welke situatie is collectieve belangenbehartiging van ouders volgens u belangrijk?
 (Graag antwoorden vanuit uw eigen ervaringen en ideeën)

.....

33. Hoe ziet de ideale belangenbehartiging van ouders er volgens u uit?
 (Wat is de organisatievorm? Wie zitten er in een platform? Wie worden vertegenwoordigd?
 Wat zijn de taken van een platform? etc.)

.....

34. Wat is daarvoor nodig?
(Denk aan: financiering, verantwoordelijkheid etc.)

.....
.....
.....

35. Het is belangrijk dat een ouderplatform als serieuze gesprekspartner wordt gezien.
Wat is daar volgens u voor nodig? (met het oog op legitimatie, strategische positie etc.)

.....
.....
.....

Misschien heeft u zelf te maken (gehad) met een ouderplatform?
Zo ja:

36. Wat vindt u positief?

.....
.....
.....

37. Wat zijn knelpunten?

.....
.....
.....

38. Hoe kan er voor worden gezorgd dat de kwaliteit van een ouderplatform goed is en blijft?
(denk aan: communicatie, werving ouders, continuïteit etc.)

.....
.....
.....

39. Heeft u andere aanbevelingen met betrekking tot collectieve belangenbehartiging?

.....
.....
.....

Tot slot willen u nog vragen of we in de toekomst nogmaals mogen benaderen? Zo ja, dan kunt u hieronder uw naam en e-mail adres invullen.

40. Naam:

.....

41. E-mail:

.....

Uw mening zal samen met de meningen van andere ouders en betrokkenen de basis vormen voor een brochure. In deze brochure gaan we in op manieren waarop individuele ondersteuning en collectieve belangenbehartiging er uit kunnen zien. Wanneer u geïnteresseerd bent in deze brochure en wilt dat wij u deze toezenden, kunt u hieronder uw naam en postadres invullen.

42. Naam:

.....

43. Adres:

.....

44. Postcode:

.....

45. Woonplaats:

.....

Dit is het einde van de enquête. Hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Klik [hier](#) als u uw antwoorden wilt printen.

Klik [hier](#) als u uw antwoorden wilt opslaan als PDF document.